

ΕΠΙΣΗΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΤΗΣ Α' ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ

ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ι

22 Ιανουαρίου 1975

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ σήμερον τὴν 22 Ἰανουαρίου 1975 καὶ ὥραν 9.30 π.μ., συνήλθεν ἡ ἐπὶ τῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Α' Ὑποεπιτροπὴ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ κ. Ἀθ. Ταλιαδούρου.

1) Εἰσηγήσεις ἐπὶ τῶν ἀρθρῶν 67, 73, 74, 75, 76, 77, περὶ λειτουργίας τῆς Βουλῆς καὶ τῆς ψηφίσεως Νόμων.

Εἰσηγητὴς πλειοψηφίας Α. Δερβενάγας καὶ Γραμματεὺς τῆς Ὑποεπιτροπῆς.

Εἰσηγηταὶ μειοψηφίας Ν. Παπαπολίτης καὶ Ι. Σκουλαρίκης.

Διαπιστωθεὶς ἀπαρτίας, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς κηρύττει τὴν ἐναρξιν τῆς Συνεδριάσεως.

Η. ΗΛΙΟΥ: Θὰ ἤθελα, κ. Πρόεδρε, νὰ κάμω μίαν δηλώσω, ἡ ὁποία θὰ παρακαλέσω νὰ διαβιβασθῇ στὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Τσάτσου καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς καὶ ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς στὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως.

Σὰν νὰ μὴ ἐπρόκειτο διὰ τὸ σπουδαιότερο ἔργον ποὺ μποροῦσε ποτὲ νὰ ἐπιτελεσθῇ ἡ Βουλὴ καὶ δουλεύουμε κάτω ἀπὸ τέτοιο ἄγχος, ἀσθμαίνοντες καὶ κάνουμε δουλειὰ χειρότερη ἀπὸ ἐκείνη ποὺ θὰ κάναμε, ἐάν συντάσσουμε προτάσεις ἐνώπιον Εἰρηνοδίκαιου. Εἶναι ἀδύνατον νὰ τηρηθοῦν οἱ προθεσμίες τοῦ ψηφίσματος διὰ τίς Ὑποεπιτροπές. Τέσσερις συναπτές ἡμέρες ἀπὸ σήμερα ἔχουν ἤδη ὀρισθῇ ἀπὸ τῆς 9.30 τὸ πρωί, σὲ ὥρα ἐξάρσεως διὰ κείνους ποὺ ἐξαιρουμένων ἕως τὴν νύκτα τὰ ἐργάζονται ἐδῶ καὶ μετὰ νὰ μελετοῦν στὸ σπίτι τους. Συγχρόνως εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ μετέχουμε στὸ ἔργο τῆς Βουλῆς, σήμερα δὲ θὰ στερηθοῦμε τοῦ ἔργου τῆς, ὅπου ἐγὼ τοῦλάχιστον θὰ ἤθελα νὰ μετάρχω εἰς συζήτησιν τῆς γενικευθεῖσης αὐτῆς ἐπερωτήσεως. Οὔτε γιὰ προπαρασκευὴ ἔχουμε χρόνον, οὔτε γιὰ νὰ μελετήσουμε τὴν τόση φιλολογία ἢ μᾶλλον τοὺς Ἑλληνικοὺς αὐτοσχέδιασμούς. Καὶ οὔτε κἂν ἔχουμε χρόνον νὰ διανοηθῶμε τὸ κάθε πρόβλημα καὶ νὰ διατυπώσουμε σωστὰ νομοθετικά τίς σκέψεις μας.

Κύριοι Συνάδελφοι, μὲ τὴν πίστη αὐτῇ τοῦ χρόνου ἡ θὰ ὑπάρξῃ ἀπὸ μέρους μας ἀτυχευμένη ἡ θὰ ὑπάρξῃ ἐξόντωσις.

Δὲν ἐκπροσωπῶ, βέβαια, κανένα ἄλλο Κόμμα, οὔτε προεξοφλῶ τί θὰ κάμουμε, ἀλλὰ φαντάζομαι, ὅτι ἡ Ἀντιπροβουλευτικὴ θὰ βρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴ συμμετοχὴς τῆς εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος, ἐάν ἐξακολουθήσῃ αὐτὸς ὁ ρυθμὸς ἐργασίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Καλῶς, κ. Ἡλιού, θὰ μετάρρω τίς ἀποφύσεις σας. Πλὴν ὅμως, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι κάνετε προῶρις τὰς σκέψεις σας αὐτάς. Ἀκόμα δὲν ἀρχίσαμε κἂν τὰς εἰσηγήσεις μας διὰ νὰ ὑπάρξουν παρατηρήσεις ἐπ' αὐτῶν.

Ι. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, καὶ ἐγὼ ἔχω τίς ἴδιες ἀνησυχίες. Δὲν ὑπάρχει ἐπάρκεια χρόνου διὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ἐργασθῶμε καὶ νὰ ἐμφανίσουμε εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν ἕνα Σύνταγμα ποὺ νὰ καλύπτῃ τίς σημερινές σύγχρονες ἀνάγκες.

Α. ΣΕΧΙΩΤΗΣ. Καὶ ἡμεῖς, κ. Πρόεδρε, συμμεριζόμεθα ἀπολύτως τὰ ὅσα προελέχθησαν, διότι πράγματι, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Ἀντιπολιτευτικῆς εἶναι ἰδιαίτερος δυσχερὴς ὁ

τρόπος ἀντιμετωπίσεως τῶν θεμάτων. Ἡ Κυβερνητικὴ παράταξις ἔχει κείμενο δεδομένο καὶ κατὰ συνέπεια δύναται νὰ τὸ ὑποστηρίξῃ ἀνέτως, ὥς ἕνα ἐπεξεργασμένο Σύνταγμα.

Ἐνῶ ἡμεῖς ἀντιστρόφως εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀντιμετωπίζουμε κάθε διάταξιν τοῦ Συντάγματος καὶ νὰ προσπαθοῦμε νὰ τὴν προσαρμόσωμε εἰς τὰς ἀντιλήψεις μας. Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ ἡμεῖς συμφωνοῦμεν, ὅτι αἱ ἐργασίαι τοῦ Συντάγματος γίνονται ὑπὸ ἀσθμαίνουσας συνθήκας καὶ ἐφ' ὅσον, σύμφωνα μὲ τὸ ψήφισμα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀνατραποῦν αἱ προθεσμίαι, νὰ ἀνευρεθῇ κάποιος τρόπος ἀνεωτέρας ἐργασίας διὰ νὰ δυνηθῶμε νὰ ἀνταποκριθῶμε στοιχειωδῶς εἰς τὰ καθήκοντα καὶ τὴν συνείδησίν μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Τὸν λόγον ἔχει ὁ εἰσηγητὴς τῆς πλειοψηφίας κ. Δερβενάγας.

Α. ΔΕΡΒΕΝΑΓΑΣ. Κύριε Πρόεδρε, ἀπ' ὅτι ἐλέγχθῃ ἐλέπω ὅτι ὑπάρχει πλήρης διάταξις ἀπόψεων διὰ τὸν χρόνον τῶν συζητήσεων τοῦ Συντάγματος, πλὴν ὅμως, αἱ προθεσμίαι τοῦ ψηφίσματος μᾶς δεσμεύουν καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πράξωμεν ἄλλως, ἀπὸ τοῦ νὰ προχωρήσωμε εἰς τὸ ἔργον μας.

Ἀρχομαι τῶν εἰσηγήσεων τῆς Α' ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ὑποεπιτροπῆς. Αἰσθάνομαι ἐπιτακτικῶς τὴν ἀνάγκη νὰ στρέψω τὰ βλέμματά μου εἰς τὸ παρελθὸν ἀποτίων φέρον συμβῆς εἰς ὅσους ἐργάστησαν κατὰ καιρούς, ὥστε ἡ Πατρίς μας νὰ ἀποκτήσῃ Σύνταγμα. Ἰδιαίτερα δὲ νὰ ἐξάρω τὴν συμβολὴν τῶν διαπρατῶν συναδέλφων καὶ συνταγματολόγων τοῦ παρελθόντος. Βεβαίως ἡ εἰσηγήσή μου διακρίνεται διὰ τὴν λιτότητα, διότι, ὅτι ἤδυνήθη, νὰ παρουσιάσω εἶναι καρπὸς δύο ἡμερῶν. Ὁ Σέβαστός Πρόεδρος τῆς Ὀλομελείας κ. Τσάτσος μοὶ ἀνέθεσε τὸ περὶ ἀρμοδιότητος τοῦ Προέδρου κεφάλαιον. Ἐν τούτοις τελικῶς, καὶ δύο ἡμέρας πρὸ τῆς εἰσηγήσεώς μου, ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Ὑποεπιτροπῆς μοὶ ἀνέθετε τὴν ἐνότητα τῶν ἀρθρῶν 67—73.

Ἡ εἰσηγήσις μου διὰ τὰ ἀρθρα 67—73 καὶ ἐπόμενα τοῦ σχεδίου Συντάγματος ἔχει ὡς ἀκολουθῶς: Ὡς πρὸς τὸ ἀρθρον 67 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος, ὑπάρχει σχετικὴ διάταξις τοῦ ἀρθρου 56 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952, ἡ ὁποία προβλέπει ἀπαρτίαν διὰ τὰς συζητήσεις εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν λήψιν ἀποφάσεων. «Ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ ἀποφασίσῃ ἄνευ τῆς πλειοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν. ἤτις ὅμως δὲν δύναται νὰ εἶναι μικροτέρα τοῦ 1/4 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν». Προϋποθέσεις, λοιπόν, τῆς μνημονευομένης διατάξεως εἶναι α) ἀπόλυτος πλειοψηφία, β) πλειοψηφία τῶν παρόντων μελῶν καὶ ἄνω τοῦ 1/4 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν. Ἡ παρ. 2 τοῦ σχεδίου Συντάγματος προβλέπει ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 «ὅτι εἰς περίπτωσιν ἰσοψηφίας ἐπαναλαμβάνεται ἡ ψηφοφορία, μετὰ νέαν δὲ ἰσοψηφίαν ἡ πρότασις ἀποορίπτεται». Διὰ τῆς ὡς ἄνω διατάξεως τίθεται ἐκποδὼν ἡ ἀπαρτία πηγὴ κινδυνολογίας διὰ τὸ Κοινοβούλιον τῆς χώρας μας. Προτείνω τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἐν λόγω διατάξεως ἄνευ οὐδεμιᾶς τροποποιήσεως.

Εἰς τὸ τμήμα 3ον τοῦ σχεδίου Συντάγματος καὶ εἰς τὰ ἀρθρα 73 καὶ ἐπόμενα ρυθμίζονται τὰ τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας τῆς Βουλῆς. Εἰδικώτερον, δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρου 73 τὸ δικαίωμα προτάσεως νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Κυβέρνησιν. Ἡ Βουλὴ, λοιπόν, καὶ ἡ Κυβέρνησις

αχθον το δικαίωμα να προτείνουν νόμους. Το Σύνταγμα του 1952 προέβλεπε, ότι το δικαίωμα προτάσεως νόμων ανήκει εις την Βουλὴν καὶ τὸν Βασιλέα. Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦ Βασιλέως ἦτο ἐξόχως θεωρητικὸς χαρακτήρας, διότι ἦσκει τοῦτο διὰ τῶν Ὑπουργῶν τῆς Κυβερνήσεως. Δέον νὰ διερευνηθῇ κατὰ πόσον εἶναι δυνατόν ὥστε νομοθετικὴ πρωτοβουλία νὰ ἀναγνωρισθῇ καὶ εἰς τὸν λαόν, κατὰ τὰ ἀλλαχού ἱσχύοντα.

Εἰς τὴν παρ. 2 τοῦ ἀρθρου 73 τοῦ σχεδίου Συντάγματος προβλέπονται αἱ προϋποθέσεις καταθέσεως νομοσχεδίων ἀφαιρουμένων τὴν ἀπονομὴν συντάξεως. Ἡ διάταξις αὕτη ἐπαναλαμβάνεται ταύτοσημως εἰς ὅλα τὰ προηγούμενα Συντάγματα καὶ δὲν παρουσιάζει κανένα ἐνδιαφέρον ἢ δυσκολίαν.

Ἡ παρ. 3 τῆς ὡς ἄνω διατάξεως προβλέπει, ὅτι ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς ἡ ὑποβολὴ προτάσεων, συνεπαγομένων ἐπιβάρυνσιν τοῦ Δημοσίου ἢ Ν.Π.Δ.Δ. ἢ Ὁργανισμοῦ Ὑπικῆς Αὐτοδιοικήσεως πρὸς μισθοδοσίαν, σύνταξιν ἢ ἐν γένει ὄφελος προσώπων. Κατὰ τὸ πρῶτον τμήμα ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ὡς ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρου 24 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952. Καὶ ἐπομένως οὐδεμία παρατήρησις εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ. Ἀντιθέτως κατὰ τὸ δεύτερον τμήμα, ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρου 73 παρ. 3 εἶναι νέα, δι' αὐτῆς ἐπεκτείνεται καὶ εἰς ὠρισμένας ἄλλας περιπτώσεις εἰς τὰς ὁποίας ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης κρίνει σκόπιμον νὰ ἐπεκτείνῃ, τὴν ἱσχύν τοῦ ἀρθρου 73 παρ. 3. Οὕτω προβλέπει, ὅτι ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς ἡ ὑποβολὴ προτάσεων συνεπαγομένων δαπάνας ἢ ἐλάττωσιν ἐσόδων ἢ ἀναφέρεται εἰς τὴν Ὁργάνωσιν τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν Ὁργανισμῶν δημοσίου ἐνδιαφέροντος εἰς τὴν ὑπηρεσιακὴν ἐν γένει κατάστασιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ὀργάνων τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας ὡς καὶ δημοσίων ἐν γένει ἐπιχειρήσεων.

Ἡ διάταξις αὕτη ἡ ὁποία εἶναι καινοφανής, δὲν μᾶς εὐρίσκει συμφώνους. Προτείνω τὴν ἐξάλειψίν της.

Ὡς πρὸς τὸ ἀρθρον 74 τοῦ σχεδίου Συντάγματος, ἔχω νὰ εἰπῶ ὅτι τοῦτο προβλέπει, ὅτι «πᾶν σχέδιον νόμου καὶ πᾶσα πρότασις νόμου συνοδεύεται ὑποχρεωτικὰ ὑπὸ αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως.....». Καινοτομεῖ ὅμως ἐν συνεχείᾳ προβλέπον τὴν δυνατότητα παραπομπῆς πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἢ εἰς εἰδικὴν Νομοπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ εἰδικοῦ νόμου, ὁ ὁποῖος εἰδικώτερον θέλει ρυθμίσει τὸ πρόβλημα. Προτείνω νὰ καταργηθῇ ἡ δυνατότης παραπομπῆς εἰς τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας.

Ἡ παρ. 2 ὁμιλεῖ ὡς καὶ τὰ προγενέστερα Συντάγματα διὰ τὴν παραπομπὴν νομοσχεδίων εἰς τὴν οἰκίαν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ οὐδὲν κατὰ τοῦτο νέον προσθέτει.

Ἡ παρ. 3 εἶναι μία καὶ ἀποσκοπεῖ προδήλως καὶ καταφανῶς εἰς τὴν παρεμπόδισιν τῆς κωλυσιεργίας κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς Βουλῆς καὶ τὴν ταχείαν ψήφισιν τῶν Νομοσχεδίων. Εἰδικώτερον, ὅλαι αἱ τροπολογίαι τῶν βουλευτῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπευδύνονται εἰς τὴν Ὁλομέλειαν τῆς Βουλῆς ἐπὶ σχεδίων νόμων καὶ προτάσεων ὑποβληλόμεναι μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἐκθέσεως τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς δὲν εἰσάγονται πρὸς συζήτησιν ἀνευ συγκαταθέσεως τῆς Κυβερνήσεως. Ὁμοίως δὲν εἰσάγονται εἰς τὰ τμήματα τροπολογίαι βουλευτῶν μετὰ παρέλευσιν 5 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀνακοινώσεως τῆς διαβιβάσεως τοῦ σχεδίου ἢ τῆς προτάσεως νόμου εἰς τὸ οἰκεῖον τμήμα.

Ἡ παράγρ. 4 τοῦ ἐν λόγῳ ἀρθρου ἐπιβάλλει τὴν καταχώρησιν εἰς τὴν μὲν αἰτιολογικὴν ἐκθεσιν τοῦ κειμένου τῆς τροποποιουμένης διατάξεως, εἰς δὲ τὸ κείμενον νόμου τῆς διατάξεως ὡς διαμορφώθη μετὰ τὴν τροποποίησιν.

Αἱ παρὰγρ. 5 καὶ 6 ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀποφυγὴν εἰσδοχῆς διατάξεων ἀσχετῶν πρὸς τὸ κύριον θέμα τοῦ νόμου, αἱ περίφημοι δηλαδὴ φωτογραφίαι τοῦ παρελθόντος.

Εἰς τὰς παρὰγρ. λοιπὸν 2, 4, 5 καὶ 6 οὐδεμία νέα τροποποίησις εἰσάγεται, συνεπῶς παρέλκει πᾶσα ἄλλη συζήτησις ἐπ' αὐτῶν. Δέχομαι, λοιπόν, ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρου 74 καλῶς ἔχει καὶ προτείνω τὴν ἐπιψήφισίν του.

Τὸ ἀρθρον 75 πανομοιότυπον τοῦ ἀρθρου 57 παρὰγρ. 3 ἔως 6 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952, διαγράφει τὰς προϋποθέσεις καταθέσεως νομοσχεδίου ἐπιβαρύνοντος τὸν δημόσιον προϋπολογισμόν. Οὐδεμία παρατήρησιν ἔχω ἐπ' αὐτοῦ καὶ προτείνω τὴν ψήφισίν του.

Τέλος ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρου 76 τοῦ σχεδίου Συντάγματος ἐν τῇ παραγράφῳ 1 εἰσάγει σημαντικωτάτην καινοτομίαν ὡς πρὸς τὸν τρόπον ψηφίσεως τῶν νόμων ὑπὸ τῆς Ὁλομελείας καὶ τῶν Τμημάτων τῆς Βουλῆς, ἥτις λαμβάνει χώραν ἐν ἁπαλῇ κατ' ἀρχήν, κατ' ἀρθρον καὶ εἰς τὸ σύνολον. Οὕτω διευκολύνεται ἡ ψήφισις τῶν νόμων ἐν σχέσει πρὸς τὴν διαδικασίαν, τὴν ὁποίαν προβλέπει τὸ ἀρθρον 57 παρὰγρ. 9 τοῦ Συντάγματος 1952.

Ἡ παράγρ. 2 προβλέπει τὴν διατήρησιν τῆς παλαιᾶς διαδικασίας ψηφίσεως νόμων ὑπὸ τῆς Ὁλομελείας τῆς Βουλῆς. Ἐὰν ζητηθῇ τοῦτο ὑπὸ τοῦ 1/3 τῶν βουλευτῶν. Ἡ παράγρ. 3 προβλέπει ἀναβολὴ τῆς συζητήσεως ἐπὶ 24ωρον, ἐὰν ἐγένοντο δεκταὶ τροπολογίαι.

Εἰς τὰς παρὰγρ. 4 καὶ 5 προβλέπεται συντομωτέρα διαδικασία ψηφίσεως διὰ νομοσχέδια χαρακτηριζόμενα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς κατεπείγοντα.

Αἱ διατάξεις 4 καὶ 5 εἶναι ἐντελῶς νέαι καὶ χρήζουσιν κάποιας ἰδιαιτέρας ἐπεξηγήσεως.

Τὸ κατεπείγον εἶναι ὅρος νομικός, ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅτι ἀπαιτῶνται ὡς τοιοῦτος τὴν δικαιοσύνην ἢ ὁποία ἀπεράνθη ὅτι εἶναι ὅρος πολιτικός. Συνεπῶς κάθε σχέδιον νόμου, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς κατεπείγον εἰσάγεται πρὸς ψήφισιν μετὰ περιορισμένην συζήτησιν. Εἶναι, λοιπόν, εὐθυσφοβία νὰ λέμε ὅτι ἡ Κυβέρνησις διὰ τῆς διατάξεως αὐτῆς εἶναι δυνατόν νὰ καταστρατηγήσῃ τὰς διατάξεις τῆς ψηφίσεως νόμων τῆς Βουλῆς. Ἡ φράσις «οὐδενὸς τῶν ἀνωτέρω ἢ ὁμιλία κλπ...» δέον νὰ καταργηθῇ. Ἀς καθορίζηται ἐν τῷ κανονισμῷ τῆς Βουλῆς.

Εἰς τὴν παράγρ. 5 ἐλέπομεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ ζητήσῃ ὅπως σχέδιον ἢ πρότασις νόμου ἰδιαιτέρας σημασίας ἢ ἐπείγοντος χαρακτήρος συζητηθῇ εἰς ὠρισμένον ἀριθμὸν συνεδριάσεων. Καὶ διὰ τὴν διάταξιν ταύτην ἠκούσθησαν αἰτιάσεις. Δὲν νομίζω, ὅμως, ὅτι εὐσταθεῶς καὶ ἀντὶ τῶ ἐπιχειρήμα, ὅτι παρόμοιαι διατάξεις ἀπαντώνται καὶ δι' ἐντονωτέρου χαρακτήρος εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, κατὰ συνέπειαν νομίζω, ὅτι καὶ ἡ διάταξις αὕτη δέον ὅπως ψηφισθῇ ὡς ἔχει. Ἐξαίρεσις ἐξαιτίας τοῦ χρόνου ὁμιλίας τῶν μετεχόντων τῆς συζητήσεως.

Εἰς τὰς παρὰγρ. 6 καὶ 7 ἐπαναλαμβάνονται διατάξεις τῶν παρὰγρ. 11 καὶ 12 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952 περὶ ψηφίσεως Κωδίκων καὶ Κωδικοποιήσεως διατάξεων.

Ἡ παράγρ. 8 προβλέπει, ὅτι νομοσχέδιον ἀποκρουσθὲν ὑπὸ τῆς Ὁλομελείας τῆς Βουλῆς δὲν εἰσάγεται ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτὴν σύνοδον. Καὶ ἡ ἐν λόγῳ παρὰγρὰς ὑπῆρχε εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 κατὰ συνέπειαν πᾶσα συζήτησις εἶναι περιττή.

Τὸ ἀρθρον 77 τοῦ σχεδίου ἐν παρὰγρ. 1 προβλέπει, ὅτι ἡ αὐθεντικὴ ἐρμηνεία τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Ἡ διάταξις εἶναι παλαιὰ καὶ ὑπῆρχε εἰς τὸ ἀρθρον 26 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952. Ὁ ἐρμηνευτικὸς νόμος, ὡς γνωστὸν, ἔχει ἀναδρομικὴν ἱσχύν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς οὐσιαστικῆς ἱσχύος τοῦ ἐρμηνευομένου νόμου.

Ἀντιθέτως ἡ παράγρ. 2 ὀρίζει, ὅτι: «Νόμος μὴ πράγματι ἐρμηνευτικὸς ἔχει ἱσχύν μόνον ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ». Οὕτω ἐμποδίζεται διὰ Συνταγματικῆς ἐπιταγῆς ὁ κοινὸς νομοθέτης, ὅπως ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐρμηνευτικοῦ νόμου θεσπίζει διατάξεις ἀναδρομικοῦ χαρακτήρος.

Αὐταὶ ἦτο ἐν γενικαῖς γραμμαῖς αἱ παρατηρήσεις μου ἐπὶ τοῦ σχεδίου Συντάγματος καὶ προτείνω τὴν ψήφισιν ὅλων τῶν διατάξεων ὡς ἔχουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Σκουλαρίκης ἔχει τὸν λόγον.

Ι. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΗΣ. Τὸ ὑπὸ συζήτησιν σῶμα 67 τοῦ Συντάγματος ἀναφέρεται εἰς τὸν θεσμὸν τῆς ἀπαιτίας. Ὁ

θεσμός της άπαρτίας άφορά την νόμιμη συγκρότηση και λειτουργία κάθε συλλογικού οργάνου ή Σώματος. σε τρόπον ώστε τούτο να μη δύναται να υπάρξει και να λάβη έγκυρως αποφάσεις, χωρίς την παρουσία κατά την συζήτησιν και την ψηφοφορίαν ενός έλαχίστου αριθμού εκ των μελών που το συγκροτούν. Γι' αυτό και εις την άρχή κάθε συνεδριάσεως ο Προεδρεύων, διαπιστώνει την υπαρκτήν άπαρτίαν ή οποία και γράφεται εις τα πρακτικά. Εις το Κυβερνητικόν σχέδιον ορίζεται ότι «ή Βουλή δεν δύναται ν' αποφασίστῃ άνευ της απόλυτου πλειοψηφίας των παρόντων μελών, ήτις όμως ούδέποτε δύναται να είναι μικροτέρα του ενός τετάρτου του όλου αριθμού των Βουλευτών». Εις το Σύνταγμα του 1952, το οποίον ή Κυβέρνησις έπιμένει ότι άνάθεωρεί, προηγείται της διατάξεως του σχεδίου το κάτωθι: «Η Βουλή δεν δύναται να συζητήσῃ άνευ της παρουσίας του ενός τρίτου του όλου αριθμού των μελών αυτής. . .».

Η διατύπωσις αυτή του άρθρου 56 του Συντάγματός του 1952 ήτο πλέον επιτυχής. Είναι άδυνάτον ένα Σώμα αποτελούμενον εκ 300 μελών να συζητή ένα θέμα πρό κενών έδωλιών άφου ούδεν έλάχιστον όριον παρουσίας τίθεται. Ήδη καλούνται οι Βουλευται ν' αποφασίζωνται επί ενός θέματος, το οποίον δεν έχουν ακούσει. Τούτο αντίκειται και προς την ήθικήν τάξιν και προς την σοβαρότητα της ιδιότητος του Βουλευτού και του Σώματος.

Πρός δικαιολόγησιν της άπαλείψεως, προβάλλεται ή καθυστέρησις της προωθήσεως των εργασιών της Βουλής, διά της προβολής ενστάσεων άπαρτίας. Άλλά ή θεραπεία δεν γίνεται με την κατάρτησιν της συστάσεως άπαρτίας. Η θεραπεία έπέρχεται διά της εφαρμογής μέτρων εις τρόπον ώστε να περιστασται συνεχώς τα μέλη εις τας συνεδριάσεις και όχι διά της διενκολύνσεως της άπουσίας των. Είναι θέμα Κανονισμού Βουλής, Προεδρείου, Κυβερνήσεως και Αντιπολιτευσεως να συμβάλουν εις την παρουσίαν των Βουλευτών εις τας συνεδριάσεις.

Η Κυβέρνησις ενδιαφερομένη διά την προώθησιν του Νομοθετικού της έργου, είναι υποχρεωμένη να φροντίξῃ διά την παρουσίαν της Κυβερνητικής πτέρυγος της Βουλής. Η Αντιπολιτευσις ενδιαφέρεται διά τόν συνεχή έλεγχον του Κυβερνητικού έργου όποτε είναι και αυτή υποχρεωμένη να φροντίξῃ διά την συνεχή παρουσίαν των Βουλευτών της εις την Βουλήν. Ο θεσμός της άπαρτίας υφίσταται σε πλείστα Ευρωπαϊκά Συντάγματα, με τελευταίαν άνάθεωρήσει εις τρόπον ώστε να μην δικαιολογηται ή ίδιή μας σπουδή διά την κατάρτησιν της. Παραδειγματικώς άνασέρω το Δανικόν Σύνταγμα (άνάθεωρησις 21.9.71 κεφ. Ε' άρθρον 50) όπου ορίζεται ότι ή Βουλή δεν μπορεί να συζητή και να αποφασίσῃ εάν δεν παρευρίσκωνται και ψηφίζουν τα μισά τουλάχιστον από τα μέλη του. Το ίδιον ορίζεται και από το Σύνταγμα της Όλλανδίας (άνάθεωρησις 19.3.72 άρθρον 115).

Κατά συνέπειαν το όλιγώτερον που δυνάμεθα να πράξωμεν ήμεις, είναι να διατηρήσωμεν την διατύπωσιν του άρθρου 56 του Συντάγματος του 1952. Ήμεις υποβάλλομεν σήμεραν και σχετικήν τροπολογία.

Νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, ότι οφείλομεν διά το κύρος της Βουλής να διατηρήσωμεν την διατάξιν ταύτην διά να μη συζητούμεν πρό κενών έδωλιών, αλλά και διά την διατήρησιν ουσιαστικώς του Νομοθετικού έργου εις χείρας της Βουλής. Διότι έτσι διά της έκμηδενίσεως της παρουσίας των μελών εις τας συνεδριάσεις της Βουλής, ουσιαστικώς καταλήγομεν να ψηφίζονται οι Νόμοι με μόνην την υποβολήν των οικείων σχεδίων υπό της Κυβερνήσεως, άφου δεν έξατρεχίζονται ή διαρκής παρουσία των Βουλευτών κατά τας συνεδριάσεις. Το Σύνταγμα όμως δεν είναι ένα απλό Νομοθέτημα διά την εφαρμογήν της Κυβερνητικής πολιτικής και συνεπώς δεν πρέπει να αντιδρά ή πλειοψηφία της Βουλής στην άνεύρεση των σωστών διατάξεων. Άφορά και το μέλλον, είναι ή Καταστατικώς Χάρτης που θα σημάδεψῃ την πορεία της

Κατά συνέπειαν, ενδιαφέρει όλους μας. Και θα πρέπει από τις εργασίες της Επιτροπής, να προέλθῃ ένα Σύνταγμα όσον το δυνατόν εις τα ανθρώπινα μέτρα τέλειον, ένα Σύνταγμα που θα δικαιώσῃ και την ίδιήν συμμετοχή και τις προσδοκίες του λαού. Ύπο την έννοιαν αυτήν νομίζω ότι χρέος όλων, ανεξαρτήτως παρατάξεως, είναι να εύρίσκωμεν τας όρθας διατάξεις ανεξαρτήτως της πλευράς εις την οποίαν ανήκαμεν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριοι συνάδελφοι, επειδή ο εισηγητής της πλειοψηφίας ώμίλησεν και διά τας δύο ενότητες, νομίζω ότι πρέπει και ο εισηγητής της μειοψηφίας να ώμιλήσῃ διά την έτέραν ενότητα, ώστε να δυνηθώμεν κατόπιν να συζητήσωμεν την συζήτησιν και να ώμιλήσουν οι κύριοι συνάδελφοι με την σειράν με την οποίαν είναι εγγεγραμμένοι.

Τόν λόγον έχει ο κ. Παπαπολίτης.

Ν. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ. 1. Το υπό ψήφισιν Σχέδιον Συντάγματος της Ελλάδος υιοθετεί την παρ' όλων των Δημοκρατικών χωρών συνταγματικώς κατοχυρωμένην άρχήν της Λαϊκής Κυριαρχίας. Το άρθρον 1 παρ. 2 του Σχεδίου διασπίζει την άρχήν ότι «άπαντα αί έξουσίαι πηγάζουν εκ του Έθνους, υπάρχουν υπέρ αυτού και άσκούνται κατ' όν τρόπον ορίζει το Σύνταγμα». Η διατύπωσις θετικάς της διατάξεως καύτης προς άπόδοσιν του πραγματικού της περιεχομένου και σκοπού έδει να είναι ότι «άπαντα αί έξουσίαι πηγάζουν εκ του Λαού, υπάρχουν υπέρ αυτού και άσκούνται υπ' αυτού διά των αντιπροσώπων του και Δημοψηφισμάτων» (ούτω Γαλλικόν Σύνταγμα άρθρον 1, Γερμανικόν 1965 άρθρον 20, Γερμανικόν 1926 άρθρον 1, Γαλλικόν άρθρον 3 του 1946 και άρθρα 2 και 3 του 1963). Διότι κατ' άρχήν άλλη είναι ή έννοια του Λαού και άλλη του Έθνους. Ο Λαός, υπό την στενήν έννοιαν του όρου, ήτοι του έκλογικού σώματος, είναι νομικόν πρόσωπον, έχει νομικήν ύπόστασιν και ενότητα και συμμετέχει εις την άσκησην της κρατικής έξουσίας. Αντιθέτως, διά το όρου «Έθνος» εκφράζομεν ένα κοινωνικόν φαινόμενον που έχει ιστορικήν και κοινωνιολογικήν σημασίαν. Το Έθνος δεν έχει νομικήν προσωπικότητα και ύπόστασιν, αλλά απλώς εκφράζει ένα σύνολον ανθρώπων που έχουν την αυτήν ιστορικήν καταγωγήν, ανήκουν εις την αυτήν φυλήν, έχουν την αυτήν γλώσσαν και θρησκείαν, κοινάς παραδόσεις και με μίαν λέξιν έχουν την αυτήν Έθνικήν συνείδησιν. Καίτοι όμως Λαός και Έθνος δεν ταυτίζονται έννοιολογικώς και είναι ένδεχόμενον ένας Λαός να αποτελήται από ανθρώπους ανήκοντας εις διαφορετικά Έθνη, παρ' ταύτα παρατηρούμεν ότι ένδεχεται να συμπίπτουν έννοιολογικώς και οι δύο έννοιαι. Τούτο συμβαίνει όσάκις ο Λαός ενός Κράτους αποτελείται από όμοιοθνήεις. Εις την Ελλάδα έχουμε Έθνικήν όμοιογένειαν και διά τούτο Λαός και Έθνος εκφράζουν την αυτήν έννοιαν. Δι' αυτόν τόν λόγον επεκράτησεν ή άπόψη ότι και εις το Σύνταγμα του 1952 ο όρος «Έθνος» είναι ταυτόσημος με τόν όρον «Λαός». Συνεπώς και ή άλλη όψις έννοια του Σχεδίου του Συντάγματος είναι ότι θεσπίζεται ή Λαϊκή Κυριαρχία. Ποία όμως είναι ή νομική φύσις της Λαϊκής Κυριαρχίας;

Λαϊκή Κυριαρχία σημαίνει ότι ο Λαός δεν είναι μόνον φορέας της κρατικής έξουσίας, αλλά και άσκει ταύτην ο ίδιος, δηλαδή κυβερνά ο ίδιος διά των αντιπροσώπων του εις το πολιτικόν της έμμέτου ή αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας, ως είναι το ιδιόν μας.

Βάσει των άνωτέρω όρθών και διεθνώς επικρατούσων άπόψεων, παρατηρούμεν ότι τα άρθρα 73, 74, 75, 76 ως έχουν διατυπωθή, είναι αντίθετα προς την άρχήν της Λαϊκής κυριαρχίας. Ούτω, τα άνωτέρω άρθρα δέον όπως τροποποιηθώσιν ως ακολουθώς:

Η παρ. 1 του άρθρου 73 του σχεδίου ορίζει ότι από δικαιοματικά προτάσεις νόμων ανήκει εις την Βουλήν και την Κυβέρνησιν. Νομίζω ότι θα πρέπει να διατυπωθῇ ως έξής: «Το δικαίωμα προτάσεως νόμων ανήκει εις την Βουλήν, την Κυβέρνησιν και τόν Λαόν. Νομοσχέδιον εισάγεται προς συζήτησιν εάν φέρῃ τας υπογραφάς 5.000 έκλογέων ή οργανώσεως έχούσας μέλη άνω των 10.000». Αύτός είναι ένας τρόπος άμεσου συμμετογής του λαού εις την ψήφισιν των νόμων.

Ἡ παρ. 2 δέον νὰ τροποποιηθῇ ὡς ἑξῆς: Σχέδια νόμων ὑποβληθέντα ὁποσδήποτε εἰς τὴν ἀπονομὴν συντάξεως καὶ τὰς προϋποθέσεις ταύτης ὑποβάλλονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν ἢ ὑπὸ 20 τοῦλάχιστον Βουλευτῶν, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου, προκειμένου δὲ περὶ συντάξεων ἐκτελεστικῶν τῶν προϋπολογισμῶν Ὁργανισμοῦ Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως ἢ ἄλλων Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν ἢ ὑπὸ 20 Βουλευτῶν κλπ.. Διότι ὡς λέγει ἡ παρ. 2 τοῦ Νομοσχεδίου ἡ Βουλὴ ἀποστρέφεται τοῦ δικαιώματος νὰ ἐγκρίνῃ νὰ δοθῇ μία σύνταξις εἴτε εἰς πρόσωπα τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως εἴτε εἰς πρόσωπα Ν.Π.Δ.Δ. Μὲ ποῖον δικαίωμα θὰ ἀρνηθῶμεν εἰς τὴν Βουλὴν νὰ εἰσαγάγῃ ἢ νὰ μὴ εἰσαγάγῃ ἕνα νόμον καὶ νὰ ἀρῇσωμεν εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἀποφασίσῃ δι' ἐν τὸσον προϋποβλόν θέμα; Νὰ τεθῇ λοιπὸν εἰς αὐτὴν τὴν διάταξιν ὅτι ἐὰν τὸ ἐγκρίνουν τοῦλάχιστον 20 Βουλευταὶ νὰ ἔρχεται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν. Δικαίωμα δὲ τῆς ὁλομελείας τῆς Βουλῆς εἶναι νὰ τὸ δεχθῇ ἢ νὰ τὸ ἀπορρίψῃ.

Ἡ παρ. 3 τοῦ ἀρθροῦ 73, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ τελείως. Διότι λέγει: «Οὐδεμία πρότασις νόμου, ἡ τροπολογία, ἡ προσθήκη, εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν ἐὰν προέρχεται ἐκ τῆς Βουλῆς ἐφ' ὅσον συνεπάγεται εἰς ἑάρος τοῦ Δημοσίου, τῶν Ὁργανισμῶν Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως ἢ ἄλλων Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ἐσπάνας ἢ ἐλάττωσιν ἐσόδων ἢ τῆς περιουσίας αὐτῶν πρὸς μισθοδοσίαν ἢ σύνταξιν ἢ ἐν γένει ὅσας προσώπου, ἢ ἀναφέρεται εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν Ὁργανισμῶν Δημοσίου ἐνδιαφέροντος, εἰς τὴν Ὑπηρεσιακὴν ἢ γένει κατὰστασιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ὀργάνων τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ τῶν ὑπαλλήλων Ὁργανισμῶν Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως ἢ ἄλλων Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ὡς δημοσίων ἐν γένει ἐπιχειρήσεων».

Εἶναι, κύριοι, μία διάταξις, ἡ ὁποία καταργεῖ τὴν Βουλὴν, εἰς θέματα τὰ ὁποῖα εἶναι μεγάλης σημασίας διὰ τὴν εὐρυφθον λειτουργίαν τοῦ Δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ ἐπὶ πλέον εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἰσότητά των πολιτῶν καὶ τὸ κοινωνικὸν περιεχόμενον τῆς δημοκρατίας. Δηλαδή ἐδῶ ἡ Κυβέρνησις μεταβάλλεται πλέον εἰς μίαν δικτατορίαν καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλει νὰ πράξῃ καὶ διὰ τὴν τοπικὴν αὐτοδιοίκησιν καὶ διὰ τὰ Ν.Π.Δ.Δ. καὶ τοὺς ἐν γένει Ὁργανισμοὺς ἀποφασίζει ἀποκλειστικῶς καὶ ἡ Βουλὴ δὲν ἔχει καμμίαν δικαιοδοσίαν. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ παρ. 3 νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, ὅτι πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ, ἡ τοῦλάχιστον νὰ συμπληρωθῇ μὲ τὴν φράσιν «ὅτι εἰσάγεται πρότασις νόμου ἐὰν τὴν προτείνῃ τοῦλάχιστον τὸ 1/10 τῶν Βουλευτῶν».

Εἰς τὴν παρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 74 τοῦ σχεδίου ἀναφέρεται ὅτι «πᾶν σχέδιον καὶ πᾶσα πρότασις νόμου συνοδεύεται υποχρεωτικῶς ὑπὸ αἰτιολογητικῆς ἐκθέσεως, πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς δὲ αὐτῶν εἰς τὴν Βουλὴν, ὁλομέλειαν ἢ Τμήματα — νὰ διαγραφῇ ἡ φράσις «ἢ Τμήματα», διότι ἡμεῖς δὲν δεχόμεθα τὴν διαίρεσιν τῆς Βουλῆς εἰς Τμήματα — δύναται δὲ νὰ παραπέμπωνται πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἢ εἰς Ἐθικὴν Νομοπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν, ὡς εἰδικώτερον νόμος θέλει ὀρίσει». Εἰσηγούμεαι νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ διάταξις περὶ παραπομπῆς εἰς τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας, διὰ δύο λόγους. Πρῶτον διότι ἔχω τὴν γνώμην ὅτι ἀπὸ τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας πρέπει νὰ ἀφαιρεθῶν ὁρισμέναι ἀρμοδιότητες, ὡς αἱ φορολογικαὶ ὑποθέσεις, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ὑπάγονται εἰς ἐν Ἀνώτατον φορολογικὸν δικαστήριον τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἰδρυθῇ, καὶ δεύτερον, διότι ὁ φόρτος τὸν ὁποῖον ἔχει τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας ἀπὸ τὰς φορολογικὰς ὑποθέσεις καὶ ἀπὸ τὰς γνωμοδοτήσεις ἐπὶ νομοσχεδίων, τὸ καθιστᾷ ἕνα σχεδὸν βραδυκίνητον Σῶμα — αὕτη εἶναι καὶ ἡ γνώμη ὅλων τῶν Συμβούλων τῆς Ἐπικρατείας — ἐνῶ ἐὰν παραπέμπωνται εἰς τὴν Νομοπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν ἢ ὁποῖα πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς ἕνατον Ὑπουργεῖον, θὰ ἀποφευχθῇ καὶ ὁ φόρτος τοῦ Σ.Ε., ἀλλὰ θὰ

ἔχωμεν καὶ ταχύτεραν ἐπεξεργασίαν τῶν νόμων. Εἰσηγούμεαι λοιπὸν νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ παραπομπὴ εἰς τὸ Σ.Ε., τὸ δὲ ὑπολοίπον ἀρθρον νὰ παραμείνῃ ὡς ἔχει.

Ἡ παρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 74 συμφωνῶ νὰ παραμείνῃ ὡς ἔχει. Εἰσηγούμεαι ὅμως νὰ ἀπαλειφθῶν αἱ παράγραφοι 3, 5 καὶ 6 τοῦ ἀρθροῦ 74. Ἡ παρ. 3 λέγει: «Τροπολογίαι Βουλευτῶν ἐπὶ σχεδίων νόμων καὶ προτάσεων τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ὁλομελείας τῆς Βουλῆς, ὑποβαλλόμεναι μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἐκθέσεως τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, δὲν εἰσάγονται πρὸς συζήτησιν ἄνευ συγκαταθέσεως τῆς Κυβερνήσεως». Δὲν εἶναι δυνατόν κύριοι, νὰ μὴ δύναται ὁ Βουλευτὴς νὰ ὑποβάλῃ μίαν τροπολογίαν, ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Κυβερνήσεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριε συνάδελφε, τὸ σχέδιον ὅμως λέγει «μετὰ τὴν σύνταξιν ἐκθέσεως τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς».

Ν. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ. Μάλιστα κ. Πρόεδρε, ἀλλὰ εἶναι δυνατόν ἡ ἀπόφασις τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ εἶναι δεσμευτικὴ διὰ τὴν ὁλομέλειαν;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Τάσσεται μία προθεσμία κ. συνάδελφε, δηλαδή ὁ Βουλευτὴς δύναται νὰ καταθέσῃ τὴν τροπολογίαν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συζητήσεων τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ν. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, ἕνα νομοσχέδιον εἰσέρχεται πρῶτα πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ κατόπιν ἔρχεται εἰς τὴν ὁλομέλειαν. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίζῃ ὁ Βουλευτὴς τί συμβαίνει εἰς τὴν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν; Καὶ διὰ ποῖον λόγον νὰ ἔρχεται κατόπιν τὸ νομοσχέδιον εἰς τὴν ὁλομέλειαν; Γίνεται αὐτὸ διὰ νὰ ἐπισφραγισθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς; Αὕτη ἡ διάταξις, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Α. ΔΕΡΒΕΝΑΓΑΣ. Προϋποτίθεται κ. συνάδελφε, ὅτι ὁ Πρέεδρος τῆς Βουλῆς θὰ ἔχῃ προηγουμένως ἐνημερώσει τὴν Βουλὴν (καὶ τὸν Βουλευτὴν) ὅτι συζητεῖται τὸ τάδε νομοσχέδιον εἰς τὴν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο νὰ μὴ συμβῇ, εἶναι τολμηρὸν, νὰ δεχθῶμεν τὴν ἀπόψιν ὅτι νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον κατηρτίσθη καὶ ἐπεψηφίσθη ὑπὸ τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, δὲν χρήζει ἐπεξεργασίας ἐνώπιον τῆς Ὀλομελείας ἢ Τμήματος τῆς Βουλῆς. Συνελόντι εἰπεῖν, ὁ Βουλευτὴς θὰ λαμβάνῃ γνώσιν ὁποσδήποτε τοῦ κατεργαζομένου νομοσχεδίου. Ἔτερον, ὅμως, θέμα ἡ θέσπισις φραγμῶν εἰς τὰς τροπολογίας τῶν Βουλευτῶν. Τοῦτο τὸ ἀρθρον ἀποτελεῖ τὴν δικονομίαν ὑποβολῆς τροπολογιῶν.

Ι. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ (Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν). Θὰ πρέπει νὰ παραπεμφθῶμεν εἰς τὸ ἀρθρον 72 τοῦ σχεδίου διὰ νὰ ἴδωμεν ποῖα νομοσχέδια εἰσάγονται εἰς τὴν ὁλομέλειαν. Αὗτοι δὲν εἰσάγονται ὅλα εἰς τὴν ὁλομέλειαν.

Ν. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ. Συνεχίζων τὴν εἰσήγησίν μου κ. συνάδελφε, ἀναφέρω τὴν συνέχειαν τῆς παρ. 3 τοῦ ἀρθροῦ 74. Εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται ὅτι «ὁμοίως δὲν εἰσάγονται εἰς τὰ τμήματα τροπολογίαι Βουλευτῶν μετὰ παρέλευσιν 5 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀνακοινώσεως τῆς διαθεσίμου τοῦ σχεδίου ἢ τῆς προτάσεως νόμου εἰς τὸ οἰκτεῖον τμήμα». Δὲν νομίζω κύριοι, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἰσχύσῃ αὕτη ἡ διάταξις, ἔστω καὶ ἂν γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ διαίρεσις τῆς Βουλῆς εἰς τμήματα, διότι δεσμεύει ὑπερμέτρως τοὺς Βουλευτὰς εἰς τὸ νὰ προτείνουν τροπολογίας. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον προτείνω νὰ ἀπαλειφθῇ.

Ἡ παρ. 4 συμφωνῶ νὰ μείνῃ ὡς ἔχει.

Αἱ παράγραφοι 5 καὶ 6 εἰσηγούμεαι νὰ ἀπαλειφθῶν διὰ νὰ δοθῇ ἡ εὐχέρεια εἰς τοὺς Βουλευτὰς νὰ ὑποβάλλουν τὰς τροπολογίας των. Διότι ἔχει ἐπικρατήσει Συνταγματικὸν ἔθιμον, διὰ τοῦ ὁποῖου εἰς διάφορα νομοσχέδια εἰσάγονται καὶ ὁρισμέναι τροπολογίαι διὰ θέματα παρεμπερὴ ἢ διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν μιᾶς καταστάσεως ἢ ὁποῖα εἰπείγει.

Δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους εἰσηγούμεαι τὴν ἀπάλειψιν τῶν παραγράφων 5 καὶ 6.

Άρθρον 74

1. Νά απαλειφθῇ ἡ διάταξις, περὶ παραπομπῆς εἰς τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας.
2. Νά απαλειφθῶν αἱ παρ. 3, 5 καὶ 6.

Άρθρον 75

1. Εἰς τὴν παράγραφον 2. δεόν ἡ πρότασις «Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰς τροπολογίας, ἐφ' ὅσον ζητηθῇ τοῦτο ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργῶν», νά συμπληρωθῇ διὰ τῆς φράσεως «ἢ βουλευτῶν».

Άρθρον 76

1. Ἡ παρ. 1, δεόν νά τροποποιηθῇ ὡς ἐξῆς: «Πᾶν σχέδιον καὶ πᾶσα πρότασις Νόμου ἐνώπιον τῆς Ὀλομελείας καὶ τῶν τμημάτων συζητεῖται κατ' ἀρχὴν καὶ ψηφίζεται δις καὶ εἰς δύο διαφόρους συνεδριάσεις ἀπεχούσας ἀλλήλων δύο τουλάχιστον ἡμέρας, κατ' ἀρχὴν μὲν κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν, κατ' ἄρθρον δὲ καὶ εἰς τὸ σύνολον κατὰ τὴν δευτέραν».
2. Ἡ παρ. 2, δεόν νά απαλειφθῇ.
3. Ἡ παρ. 4 νά διαγραφῇ.
4. Ἡ παρ. 5 νά τροποποιηθῇ ὡς ἐξῆς:

5. Ἡ Κυβέρνησις ἢ τὸ 1/10 τῶν βουλευτῶν δύναται νά ζητήσῃ ὅπως σχέδιον Νόμου, ἰδιαιτέρας σημασίας ἢ ἐπείγοντος χαρακτήρος, συζητηθῇ εἰς ὠρισμένον ἀριθμὸν συνεδριάσεων, οὐχὶ μείονα τῶν τριῶν.

Ἡ Βουλὴ δύναται νά παρατείνῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ δύο εἰσέτι συνεδριάσεις, προτάσει τοῦ ἐνὸς δεκάτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν.

Ἡ Βουλὴ ἀποφασίζει τὴν κατανομήν τοῦ χρόνου κατὰ θέμα καὶ ὁμιλητὴν, κατὰ τὰ εἰδικώτερον ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζόμενα.

Ὡς πρὸς τὰς παρ. 6, 7 καὶ 8 οὐδὲν ἔχω νά προσθέσω. Διὰ τὸ ἄρθρον 77, οὐδεμίαν συμπλήρωσιν ἔχω νά προτείνω. Αὐτὰ εἶχα νά εἶπω κ. Πρόεδρε.

Παρακαλῶ, Κύριε Πρόεδρε, νά ἀνταγραφῇ εἰς τὰ Πρακτικά, ὅτι ὁμιλῶ ὡς εἰδικὸς εἰσηγητὴς τῆς Ε.Κ.—Ν.Δ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὅταν θέλω Κύριοι νά ὁμιλήσω, ὡς μέλος, πρέπει νά κατεβῶ κάτω;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ. Ὁχι, ὄχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐάν θέλωμεν, μοῦ εἶπαν ὁ κ. Τσατσοῦ, ὅτι ὑπάρχει μία ἄλλη αἴδουσα ὅπου ἤμπορούμε, ἴσως, νά συζητήσωμεν καλύτερά ἐκεῖ.

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ. Ὁχι, ὄχι, εἶναι καλύτερά ἐδῶ.

Η. ΗΛΙΟΥ. Κύριε Πρόεδρε, τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ. Προβλέπεται, ὅτι ἀπὸ ἐδῶ θὰ πᾶμε εἰς τὴν Ὀλομέλειαν τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Ὀλομέλειαν τῆς Βουλῆς καὶ ἐκεῖ θὰ ἀναπτυχθῶν καὶ πάλιν αἱ ἀπόψεις τῶν Κομμάτων καὶ τῶν βουλευτῶν, ὅπου καὶ θὰ διατυπωθῶν αὐταὶ εἰς τὰ Πρακτικά. Δι' αὐτὸ θὰ ἤθελα νά προτείνω, ὅπως αἱ εἰσηγήσεις τῶν εἰδικῶν εἰσηγητῶν, ὑποβάλλονται ἐγγράφως καὶ νά κατατίθενται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριε Ἡλιοῦ, ὑπάρχουν Πρακτικά, τὰ ὁποῖα τηροῦνται ἐπτενογραφημένα.

Η. ΗΛΙΟΥ. Ἐπτενογραφημένα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μάλιστα. Ἐχομεν ἐδῶ σπτενογράφους, ὅποτε καὶ θὰ διανεμῶνται τὰ Πρακτικά. Ὅτ' συνεννοηθῶ μὲ τὴν ἀρμοδίαν Ὑπηρεσίαν, διὰ νά ἐξεύρωμεν τὸν τρόπον πῶς θὰ ἐκδίδωνται καὶ θὰ διανεμῶνται ταῦτα, ὅσον εἶναι δυνατόν συντομώτερον. Πάντως θὰ γίνεσθαι μία περίληψις, διότι, φοβόμεθα, ὅτι δὲν εἶναι εὐκόλον νά ἀποστενογραφηθῶν συντόμως.

Ν. ΑΛΑΒΑΝΟΣ. Παρακαλοῦμεν εἰς τὰ Πρακτικά νά γίνεσθαι ἰδιαιτέρα μνεία, ὅταν ἀπορρίπτεται πρότασις τῶν παρυσταμένων εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐκπροσώπων τῆς Ε.Κ.—Ν.Δ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μάλιστα.

Ν. ΑΛΑΒΑΝΟΣ. Διότι, ὅπως ἀντιλαμβάνεσθαι, τοῦτο ἔχει πρακτικὰς συνεπείας καὶ εἰς τὴν μετέπειτα συζήτησιν εἰς τὴν Ὀλομέλειαν τῆς Βουλῆς.

ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ ΤΙΝΕΣ. Δι' ὅλους νά γίνεσθαι ἡ μνεία αὕτη, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Βεβαίως, δι' ὅλους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Ἡλιοῦ ἔχει τὸν λόγον.

Η. ΗΛΙΟΥ. Κύριε Πρόεδρε, εἰς τὸ ἄρθρον 67 ὡς καὶ εἰς τὰ ἄρθρα 75, εἴμεθα ἀπολύτως σύμφωνοι μὲ τὸ Κυβερνητικὸ Σχέδιον. Εἰς τὸ ἄρθρον 67, πιστεύω, ὅτι εἰς τὰ περισσότερα καὶ μεγαλύτερα Κοινοβούλια σήμερα, δὲν ὑπάρχει ὁ θεσμὸς τῆς ἀπαρτίας κατὰ τὴν συζήτησιν, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν ψηφοφορίαν. Καὶ δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νά ἐζητήσωμεν, αὐτὸ ποῦ ἀποτελεῖ ἓναν γενικὰ παραδεκτὸν σκοπὸν, ποῦ νά ἐπισπευθῇ ἡ νομοθετικὴ διαδικασίᾳ. Ἐάν θάλωμεν καὶ τὴν ὑποχρέωσιν ἀπαρτίας κατὰ τὴν συζήτησιν, δὲν ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπὸς ποῦ ἐπιδιώκουμε. Ἄν δὲν ἔλθουν τότε ὅσοι πρέπει νά ἔλθουν θὰ πῇ πῶς ἀδιαφοροῦν διὰ τὸ Νομοσχέδιον. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, κατὰ τὴν ψηφοφορίαν, δὲν ἡμπορεῖ νά μὴν ὑπάρχῃ ἓνας ἐλάχιστος ἀριθμὸς βουλευτῶν, προβλεπόμενος μὲν ἐδῶ γενικὰ εἰς δὲ εἰδικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, μείζων πλειοψηφία. Ἐάν θέλωμεν λοιπόν, νά διεξάγεται γρηγορώτερα τὸ Νομοθετικὸν Ἔργον, πρέπει νά μὴν ἐπιμεινόμεν εἰς τὸν θεσμὸν τῆς ἀπαρτίας κατὰ τὴν συζήτησιν. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συνεδριάσεως καὶ ἐπὶ 3—4 ὥρες, ὑπάρχει πάντα ἐπαρκὴς ἀριθμὸς διὰ τὴν συζήτησιν.

Εἰς τὸ ἄρθρον 75, ποῦ ἐπέμεινε ὁ κ. Εἰσηγητὴς τῆς Πλειοψηφίας, καὶ τελικὰ ἀπέσυρε ὅλες τῆς ἄλλες τοῦ ἀντιρρήσεις, τὸ ἐδάφ. 2 λέγει, ὅτι «Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰς τροπολογίας, ἐφ' ὅσον ζητηθῇ τοῦτο ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργῶν καὶ βουλευτῶν». Τί ἰσχύει; Οἱ ἀρμόδιοι Ὑπουργοὶ μποροῦν νά ζητήσουν νά διαδιεταθῇ εἰς τὸ Λογιστήριον. Δηλαδή, εἶναι μία διάταξις διὰ τοὺς Ὑπουργοὺς παρακωλυτικὴ τῆς ταχύτητος τῆς διαδικασίας. Νά ἐάλωμεν, ὅτι καὶ εἰ βουλευταὶ πρέπει νά μποροῦν νά παρακωλύουν τὴν ταχύτητα τῆς ἐργασίας;

Θ. ΚΟΝΙΤΣΑΣ. Σᾶς δίδω μίαν πληροφορίαν, ὅτι καὶ εἰς παλαιότερας Βουλὰς, ἔτσι ἐφημερίσθαι ἡ διάταξις αὕτη.

Η. ΗΛΙΟΥ. Ἐάν τὸ Λογιστήριον ἀργήσῃ προχωροῦμεν εἰς τὴν συζήτησιν.

Ν. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ. Δὲν διαφωνῶ. Ἐάν ὁμως, ὁ βουλευτὴς προτείνει μίαν τροπολογίαν τί θὰ γίνῃ;

Η. ΗΛΙΟΥ. Αὐτὸ ποῦ λέγει τὸ ἐδάφριον 1, ἰσχύει, ἐάν, δηλαδή, ὑποβληθῇ τροπολογία ὑπὸ Βουλευτοῦ, δύναται νά εἰπῇ ὁ Ὑπουργός, ὅτι δημιουργεῖ θάπανε καὶ δι' αὐτὸ θὰ πρέπει νά ὑποβληθῇ εἰς τὸ Γεν. Λογιστήριον. Καὶ λέγει πάρα κάτω τὸ ἐδάφριον 2. Ἐάν περάσουν 15 ἡμέρες καὶ τὸ Λογιστήριον δὲν ἀπαντήσῃ προχωρῇ ἡ συζήτησις τῆς τροπολογίας.

Κύριε Πρόεδρε, εἰς τὴν παρ. 1 τοῦ ἀρθρου 73, θὰ κάμω μίαν παρεμβολήν. Κατεθέσαμεν χθὲς πλήρες Σῶμα τροπολογιῶν. Τὸ χαρακτηριστικὸν ἀντισχέδιον, διότι φθάνει σὲ 96 τροπολογίες καὶ προσθήκας. Αὐτὸ ἔπρεπε νά εἶχεν διανεμηθῇ, ἀλλὰ τεχνικῶς δὲν εἶναι δυνατόν. Θὰ διανεμηθῇ ὑποθέτω, σήμερον, αὔριον δὲν ξέρω. Δι' αὐτὸ θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ εἰς τὴν συμπλήρωσιν ποῦ θὰ κάμω νά πληροφορήσω τὴν Ὑποεπιτροπὴν, διὰ τὴν τροποπολογίαν, τὴν ὁποῖαν ὁπωσδήποτε θὰ τὴν πάρει εἰς τὰ χεῖρά σας σήμερα ἢ αὔριο. Τὸ ἐδάφριον 1 λέγει, ὅτι «τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Βουλὴν καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν», τὸ δεχόμεθα. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Παπαπολίτη διὰ τὸν λαόν, νομίζω ὅτι εἶναι σωστή. Ἐφ' ὅσον προβλέπεται εἰς τὸ Σύνταγμα θεσμὸς δημοψηφίσματος, πρέπει νά προβλεφθῇ, ὅτι ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς πολιτῶν, τουλάχιστον 80.000, νά ἡμπορῇ νά ἔχῃ τὴν Νομοθετικὴν πρωτοβουλίαν. Ἀλλὰ αὐτό, νομίζω, δὲν ἀνήκει εἰς αὐτὸ τὸ ἄρθρο, ἀλλὰ εἰς τὸ ἄρθρο «περὶ δημοψηφίσματος». Συμμερίζομαι τὴν ἀπόψιν τοῦ κ. Παπαπολίτη, ὅτι πρέπει νά ὑπάρχῃ καὶ ἡ λαϊκὴ πρωτοβουλία, ὅπως ὑπάρχει σὲ μίᾳ σειρά χωρὲς τοῦ κόσμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μὲ τὴν διευκρίνησιν, κ. Ἡλιοῦ, ὄχι 5.000 ἄτομα, ἀλλὰ 50.000 ἢ 80.000. Ἄν δὲν ἀπατώμαί εἰς τὴν Ἰταλίαν εἶναι 50.000.

Η. ΠΑΙΟΥ. Επαναλαμβάνω, ότι η αρχή την οποίαν επρότεινε ο κ. Παπαπολίτης είναι ορθοτάτη. Δεν πρέπει όμως, να τεθεί εδώ. Προτείνω να προστεθεί εις την παρ. 1 του άρθρου 73 το εξής, το οποίον προκύπτει από την πείραν των 7 βουλευτικών μου περιόδων. «Δις του μηνός, εις προδιοριστέας υπό του Κανονισμού ημέρας, εγγράζονται εις την Ημερησίαν Διατάξιν, κατά προτεραιότητα, και συζητούνται αι τυγχόν εκκρεμείς προτάσεις νόμων». Διότι, κύριοι, εις τας 7 περιόδους της Κοινοβουλευτικής μου ζωής, από το 1951 έως το 1967, ουδεμία πρότασις νόμου της Αντιπολιτεύσεως συνεζητήθη. Κατετέθησαν πάρα πολλές, κατά περιόδους, αλλά ουδεμία συνεζητήθη. Αυτή είναι μία προσθήκη, την οποίαν έχομεν εις το αντίσχεδιόν μας.

Την παράγραφον 2 του άρθρου 73 την δεχόμεθα όπως έχει. Την παράγραφον 3 του αυτού άρθρου, την δεχόμεθα έως εκεί που αρχίζουν εις το κείμενον του σχεδίου τα παχέα γράμματα, δηλαδή η προσθήκη. Έως «το προς όφελος του προσώπου». Υπήρχεν και εις το Σύνταγμα του 1952 και άφορα προτάσεις νόμων, που προβλέπει δαπάνες και που δεν πρέπει να προέρχεται από Βουλευτάς. Δεν ήμπορώ να εισαγάγω πρότασιν διὰ επιβάρυνση του Δημοσίου προϋπολογισμού ή άλλων προϋπολογισμών. Αυτό ή δα τα επιβάρυνη ή Κυβέρνησις. Αυτό ίσχυε πάντοτε. Δεν προκαλέσε καμμίαν δυσκολίαν εις την λειτουργίαν της Βουλής, δεν είναι αντιδημοκρατικόν. Αλλά τα άλλα, που αναφέρονται εις την οργάνωσιν των Δημοσίων Υπηρεσιών και των Οργανισμών, να μή ήμπορεί ή Αντιπολίτευσις να έχη γνώμη επί αυτών, δεν είναι σωστόν. Να μή ήμπορή να υποβάλλη πρότασιν και να μήν έχη γνώμην ή Αντιπολίτευσις, ως προς την οργάνωσιν των Δημοσίων Υπηρεσιών και των οργανισμών Δημοσίου ενδιαφέροντος, ως προς την υπηρεσιακήν κατάστασιν των Δημοσίων Υπαλλήλων και των Σωματίων Ασφαλείας; Νομίζω, ότι ή πρέπει να περιορισθή ή Κυβέρνησις, εις εκείνα που δίδει το Σύνταγμα του 1952, δηλαδή, έως «το προς όφελος του προσώπου».

Τα παχέα γράμματα να διαγραφούν.

Ός προς το άρθρον 74—συμφωνώ απόλυτως με τα όσα εξέθεσε ο κ. Παπαπολίτης—ένω ζητούμεν επίσπευση των έργων μας, προσθέτομε και μία γραφειοκρατική διατύπωση, «στο Συμβούλιο της Επικρατείας» Όπου, εάν έγινεν, ή κρατούσε δύο—τρείς μήνες διὰ να έλθη ή σειρά πρώτον, και δεύτερον ή ήτο καθαρώς τυπική, δεν ή προσέθετε απόλυτως τίποτε. Σας λέγω ότι εκεί εισάγονται τα κανονιστικά διατάγματα, τα επεξεργάζονται σε κλειστό δωμάτιο, τα στέλνουν και εφαρμόζονται. Έστερα υπάρχει μία έκατοντάς τουλάχιστον, αν όχι περισσότερες, αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας, ως δικαιοδοτικού όργάνου, που άκυρούν τα Κανονιστικά Διατάγματα, τα όποια είχαν επεξεργασθή. Δηλαδή γίνεται τυπική επεξεργασία εις το Συμβούλιον της Επικρατείας, τίποτε το σοβαρόν. Και ένω ζητούμεν να επισπεύσωμεν την Νομοθετικήν εργασία, πάμε να την επιμηκύνωμε. Αυτό δεν είναι σωστό. Δεχόμεθα την ύπαρξιν Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής, αλλά παντού εις όλα τα άρθρα του σχεδίου, όπου αναφέρεται ανάμιξη του Συμβουλίου της Επικρατείας, να διαγραφή το Συμβούλιον της Επικρατείας απόλυτως δι' αυτούς τους λόγους που σας εξέθεσα.

Εμείς, εν αντιθέσει προς τα άλλα κόμματα της αντιπολιτεύσεως συμφωνούμεν ότι σκόπιμος είναι ή διαίρεσις της Βουλής εις τμήματα.

Ι. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΗΣ. Ημείς διαφωνούμεν προς τοῦτο.

Η. ΠΑΙΟΥ. Με συγχωρείτε. Ημείς επαναλαμβάνω, συμφωνούμεν εις την διαίρεσιν της Βουλής εις τμήματα, ώστε να επισπευσθῇ, εις ώρισμένα έλάχιστονος σημασίας νομοσχέδια ή προτάσεις, ή Νομοθετική εργασία. Θέλομεν να βοηθήσωμεν να γίνεται ή νομοθετική δουλειά. Αλλά πιστεύουμε, εις αντίταγμα, ότι τα σχέδια και οι προτάσεις που ή εισάγονται εις τα τμήματα πρέπει να τυγχάνουν επεξεργασίας και από την Κοινοβουλευτική επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μάλιστα, ή υπάρχουν Κοινοβουλευτικά επιτροπή, αι όποιαι ή επεξεργάζονται τα νομοθετήματα.

Η. ΠΑΙΟΥ. Βέβαια, διὰ να επεξεργάζονται και τα νομοσχέδια που πάνε εις την Όλομέλειαν και τα νομοσχέδια που πάνε εις τα Τμήματα και ή συντάσσουν επίσης αιτιολογικάς εκθέσεις.

Σε κάθε περίπτωση, εις την παράγραφον 2 προτεινόμεν «εισάγονται εις την Βουλὴν» οὐχί πρό της παρόδου πέντε ήμερών.

Κύριοι, αυτό που ή σας είπω τώρα, σχετίζεται και με την παράγραφον 2 και 3 του ίδιου άρθρου.

Κύριοι, είμαστε βουλευτάι, δεν είμαστε ούτε εγκυκλοπαιδικό λεξικό, ούτε φαντογνώστα. ή εισαχθή ένα νομοσχέδιο, οι υπηρεσίες που βοηθούν την Κυβέρνηση και ή Κυβέρνηση ή εξέρουν τα δεδομένα, τις στατιστικές κλπ. Εμείς δεν ή τα ξέρωμεν ή πιθανώς να τα ξέρουν δύο ή τρείς ή μία ομάδα. Επομένως πάμε να συζητήσωμεν εις τα τμήλα και επί πλέον είναι ή άγνοια, ή οποία κυριαρχεί σήμερα ή μελλοντικώς, της λαϊκής συμμετοχής. Τα νομοσχέδια αυτά, τα όποια ήμείς δεν ξέρωμεν τί άκριβώς προβλέπουν, τα ξέρουν οι ίχθυοτρόφοι, οι γεωργοί και άλλες τάξεις. Από της έναρξεως της καταθέσεως μέχρις ότου συζητηθούν πρέπει να ύπάρξη ή χρόνος να εκφραστούν οι οργανώμενες τάξεις, οι οργανώσεις, ώστε να μάς κατατοπίσουν και να μπορούμεν, επάνω εις την κατατόπιση που ή μάς κάμουν, να μελετήσωμεν, να δοῦμε αν είναι σωστή, να δοῦμε αν δεν είναι σωστή ή γνώμη τους και διὰ ποιον λόγον που δεν είναι δυνατόν να ψηφίζουμε SAN VOIRE κείμενα που δεν ή έχουμε επίγνωση.

Νομίζω, λοιπόν, ότι είναι άπαραίτητον να το σκεπτόμεθα αυτό.

Ός προς τις παραγράφους 2 και 3, εις την παράγραφον 2 θάξω «οὐχί πρό της παρόδου 5 ήμερών», εις την παράγραφον 3 μετά την λέξιν «Όλομελείας» να προστεθῇ «ή των Τμημάτων».

Τώρα, ότι δεν εισάγονται τροπολογίες μετά την επεξεργασία από την Νομοθετική επιτροπή, ή ήθελα να είπω τα εξής: Αυτό είναι και θεωρία και μία πείρα. Δεν είναι δυνατόν να πληροφορηθῇ και να σκεφθῇ ένκαιρα ο Βουλευτής, να ώριμάτῃ μέσα του και να έτοιμάτῃ μία τροπολογία. Εκείνο το όποιο άσφαλώς ύπηγόρευσε ή πρακτική είναι ότι ή παράγραφος 3 και ίδιος το δεύτερον εδάριον να λείψη τελείως. Εκείνο που το ύπηγόρευσε είναι το οραίνόμενο ότι την ήμέρα πια της συζητήσεως, τότε ξυπνούν όχι μερικοί αλλά ο γραφεὺς του τάδε Υπουργείου, ο δημοτικός σύμβουλος τάδε, όλοι οι φίλοι όλων των βουλευτών και έρχονται και φέρουν άτομικά προβλήματα και κατά την διάρκειαν της συζητήσεως και μέχρι το τέλος αυτής με βροχή τροπολογιών, οι μηχανές και οι πολύγραφοι της Βουλής δουλεύουν με πλήρη απόδοσιν και είναι τροπολογίες άγριες κατά το πλείστον με το περιεχόμενον, τροπολογίας κατά το πλείστον φαύλες και εν πάση περιπτώσει ρουσφετολογικές, τροπολογίες άπαράδεκτες. Νομίζω ότι άρκει ή διατύπωσις που λέγει: «Τροπολογίαι Βουλευτών επί σχεδίων νόμων και προτάσεων της αρμοδιότητος της Όλομελείας της Βουλής και των τμημάτων αυτής υποβαλλόμεναι κατά την σύνταξιν της εκθέσεως της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, δεν εισάγονται προς συζήτησιν άνευ συγκαταθέσεως της Κυβερνήσεως». Αυτό το «άνευ συγκαταθέσεως της Κυβερνήσεως» να διαγραφῇ και να τεθῇ «κατά πάσαν περίπτωσιν». Δηλαδή την ήμέρα της συζητήσεως να σταματήσῃ πάσα ύποβόλη τροπολογιών.

Αί παράγραφοι 4—5 και 6 με εδρίσκουν απόλυτως συμφωνον, είναι παλαιά δίκαιο και δεν προκαλέσε ποτέ άνωμαλίαν.

Εις το άρθρον 75 είπον ότι δεν έχω καμμίαν αντίρρηση.

Εις το άρθρον 76 άνατρέπομε την σειρά, διότι λέγομε ότι ο κανόνας ή είναι, διὰ την ψήφισιν των νομοσχεδίων, εις δύο συνεδριάσεις, άπαξ κατ' αρχήν και κατ' άρθρον, μετά πάροδον τουλάχιστον δύο ήμερών δεύτερα κατ' άρθρον και σύνολον συζήτησῃ και ψήφισῃ. Αυτό ύπήρχε εις όλα τα Σύντάγματα και ή εξαίρεσις ήταν ότι εισήχθη μόνον εις το Σύνταγμα του 1952. Δεν είναι πολυτέλεια. Δεν μπορεί να συζητούνται χωρίς καμμία περίσχυη και μελέτη, όα γίνονται, γκάφες, ή γί-

νωνται λάθη διὰ τὰ ὁποῖα θὰ ντροπιάσετε. Αὐτὸ τὸ εἶπα πρὸ ἡμερησίας διατάξεως, εἰς συζήτησιν μεταξὺ Ἀρχηγῶν, εἰς τὸ περὶ ἐκτοπίσεως θέμα. Εἰς τὴν συζήτησιν ἐκείνην, διά-
στης ὁ κ. Στεφανάκης, ἕνας δοκιμώτατος νομομαθὴς, καὶ εἶπεν Διοικητικὰ μέτρα κλπ, δὲν γίνονται ἄνευ Δικαστικῆς ἀποφάσεως. Ἀμα εἶναι δικαστικὴ ἀπόφασις δὲν εἶναι διοικη-
τικὸ τὸ μέτρο καὶ ἅμα εἶναι δικαστικὴ ἀπόφασις, κατὰ τὸ ἄρ-
θρον 7 τοῦ Συντάγματος, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἀποδλεῖται σὲ
πράξις πρότερον γενομένη καὶ ὅχι σὲ κρίσιν περὶ κινδύνου.
Ἐπομένως ἦταν μία δικαστικὴ διατύπωση, ἡ ὁποία δὲν ἀντα-
ποκρίνεται εἰς τὴν νομικὴ ἐννοιολογίαν. Τὸ κατ' ἀρχὴν πρέπει
νὰ εἶναι ἡ συζήτησις προσεκτικὴ καὶ ψυχραίμη σὲ δύο συνεδριά-
σεις, ὅπου, εἰς τὴν μία συνεδρίασιν θὰ γίνωνται αἱ ἀγορεύσεις
ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καὶ κατ' ἄρθρον, καὶ εἰς τὴν δευτέραν κατ'
ἄρθρον καὶ σύνολον. Ὅπως δηλαδὴ τὰ εἶπε ὁ κ. Παπαπολί-
της, συμφωνῶ. Ἀπλῶς μία λεκτικὴ διατύπωση ἕκαστα ἄνευ
οὐσιώδους σημασίας. Θὰ γίνῃ εἰς μία κατ' ἄρθρον συζήτησιν
καὶ ψήφισιν, ἐὰν εἶναι ἐξαιρετικῶς ἐπείγον καὶ τὸ ζητήσει ἡ
Κυβέρνησις. Ὅχι ὅμως νὰ ἀποκλείεται τὸ δικαίωμα, ἂν ἀντεί-
πουν 30 βουλευταί, μέχρι τῆς στιγμῆς πού ὁ Πρόεδρος θὰ
καλέσῃ νὰ ποῦμε γίνεται δεκτόν, ὅτι δὲν ἔγινε ὠριμὴ ἐπιβερ-
ρασία, ζητοῦμε νὰ γίνῃ καὶ ἄλλη συνεδρίασις. Αὐτὸ εἶναι τὸ
σωστὸ κατὰ τὴν ἀποψή μου. Νὰ ὑπάρχῃ τὸ δικαίωμα τῆς Κυ-
βερνήσεως νὰ κηρύσσῃ κατεπείγοντα πρὸς ψήφισιν νομοθετή-
ματα, ὡς ἐπίσης νὰ ὑπάρχῃ τὸ δικαίωμα τῆς μειοψηφίας
— σὰς βεβαιώνομε ὅτι δὲν ἔγινε κατάχρησις αὐτοῦ δικαίω-
ματος τῆς μειοψηφίας κατὰ τὸ παρελθόν — εἰς ὅλως ἐξαιρε-
τικὰς περιπτώσεις, ἂν ἡ Κυβέρνησις μᾶς εἴπῃ πῶς εἶναι ἐπεί-
γον, ζητήσαμε νὰ γίνῃ καὶ δευτέρη συζήτησις. Ἀλλὰ πρέπει
νὰ τηρηθῇ ἡ ἀρχή, ὅτι κατ' ἀρχὴν δύο φορές θὰ περάσῃ ἀπὸ
τὸ κοινοὶν ἓνα νομοσχέδιον. Τὰ νομοσχέδια δὲν εἶναι μόνον ἐπι-
γιγόντα. Ψηφίσαιμε τὸν νόμον περὶ συνδέσεως τῆς χώρας μας μὲ
τὴν ΕΟΚ, ψηφίσαιμε τὸν Νόμον περὶ Γεωργικῶν Ἀσφαλίσεων.
ψηφίσαιμε νόμους οἱ ὁποῖοι ἐχρεώσθησαν δύο καὶ τρεῖς μῆνες
νὰ ψηφισθῶν. Σκεφθῆτε το καλὰ, ἐπιμένω εἰς αὐτό, διότι
εἶναι οὐσιώδεις καὶ ἀνάγκη εἰς τὴν καλὴ λειτουργίαν τῆς
Νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ παράγραφος 4 πρέπει νὰ διαγραφῇ καὶ ὅπου
δήποτε ἀκόμη ἀναφέρεται, διότι εἶναι ντροπὴ ὁ Πρωθυπουργός,
ὁ Ὑπουργός, οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων νὰ μὴ δικαιούν-
ται νὰ ὁμιλήσουν περισσότερον ἀπὸ δέκα λεπτά. Ἄν εἶναι δυνα-
τὸν νὰ μῇ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα σὲ ἓνα σχέδιον Συντάγματος. Κά-
μω ἐκκλησιν νὰ μὴ τὸ δεχθῇτε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Δὲν γνωρίζω
ποῖος τὸ ἐπενόησε, δὲν τὸ φαντάζομαι νὰ τὸ ἐπενόησε οἰστ-
δήποτε Ὑπουργός, δὲν γνωρίζω ἂν ὑπάρχῃ σὲ κανένα Σύντα-
γμα τῆς Βραζιλίας ἢ τοῦ Σιάμ ἢ καμμίας ἄλλης αὐταρχικῆς
χώρας ἀλλὰ εἶναι κάτι τι πού θὰ σκανδαλίσῃ τὸ λαόν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐχετε ὑπ' ὄψιν σας πῶς εἶναι εἰς τὴν
Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν καὶ περνοῦν ἄνευ συζητήσεως, ὅταν
συμφωνήσουν, τὰ κατεπείγοντα νομοσχέδια.

Η. ΗΛΙΟΥ. Περνοῦν ἄνευ συζητήσεως, τοιχοκολλοῦνται
καὶ οὕτε καὶ κατανέμονται ἂν δὲν ὑπάρξῃ ἀντίρρησης. Ἐὰν
ὑπάρξῃ; Εἶναι δυνατὰ πράγματα αὐτά; Ἐγὼ τὸ θεωρῶ
ἀπαράδεκτον καὶ σὰς προτείνω νὰ μὴ τὸ δεχθῆτε.

Ὅλα ὅσα εἶπε ὁ κ. Παπαπολίτης τὰ δέχομαι καὶ προσέ-
θετα ὅτι τὸ 5 εἶναι πρὸς ὄφελος τῆς Βουλῆς. Ὅταν θὰ
χρειασθῇ νὰ συζητηθῇ ἓνα νομοσχέδιον σὲ ἑκατο συνεδριάσεις
εἶναι δυνατόν νὰ ζητήσῃ νὰ γίνῃ συζήτησις ἐνὸς νομοσχεδίου
εἰς τρεῖς; Ἀσφαλῶς, ὅχι, δὲν θὰ τὸ ζητήσῃ. Ἡ Κυβέρνησις
δὲν θὰ τὸ ζητήσῃ.

Τὸ 6, 7 καὶ 8 δὲν ἐπιδέχονται καμμίαν ἀντίρρησην.

Εἰς τὸ προτελευταῖον θὰ ἤθελα νὰ κάμω μία κατατοπι-
στικὴ πληροφορήσιν, νομίζω, τοῦ ἀξιοπύου εἰσηγητοῦ τῆς
πλειοψηφίας. Εἶπεν ὅτι τὸ κατεπείγον εἶναι νομικὸς ὅρος καὶ
τίποτε ἄλλο. Εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετο ἀπὸ τὴν πραγματικό-
τητα. Ὅπως ξέρετε τὸ παλαιὸν Σύνταγμα ἔλεγε ὅτι κατε-
πείγουσες ὑποθέσεις εἰσάγονται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ἄρθρου
35 τοῦ Συντάγματος. Εἰσάχθησαν καὶ μερικὲς πού καταδήλως

δὲν ἦσαν ἐπείγουσες, ἀφοροῦσαν ρυθμίσεις δεκαετίας καὶ
περισσότερον. Ἐγίνοντο προσφυγὲς εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπι-
κρατείας περὶ αὐτοῦ καὶ ἀπεδείχθη περίτρανα κατ' οὐσίαν
ὅτι δὲν ἦσαν κατεπείγουσες. Εἶπεν ὅμως τὸ Συμβούλιον τῆς
Ἐπικρατείας, παρῶς, ὅτι ὁ ὅρος τοῦ κατεπείγοντος δὲν εἶναι
νομικὸς ἀλλὰ εἶναι πολιτικὸς.

Διότι ἐκεῖνο πού ἐγὼ καὶ σεῖς δὲν τὸ βλέπετε καὶ λέτε
ὅτι δὲν εἶναι κατεπείγον μπορεῖ ἡ Κυβέρνησις, ἔχοντας ὑπ'
ὄψιν σωρεῖαν ἄλλων πραγμάτων, νὰ κρίνῃ ὅτι εἶναι κατεπεί-
γον. Ἐπομένως δὲν εἶναι νομικὸς ὅρος.

Εἰς τὸ ἄρθρον 77 μία τροποποίησις ἔρχομαι ἐπὶ τῇ βᾶσει προ-
τάσεώς μας σὲ ἄλλο σημεῖο τοῦ ἀντισχεδίου, ὅτι ἡ Νομοθετικὴ
ἐξουσία θὰ ἀνήκῃ μόνον εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐπομένως ἐκεῖ πού
λέγεται «ἡ αὐθεντικὴ ἐρμηνεία τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν
Νομοθετικὴν ἐξουσίαν» νὰ τεθῇ: «ἡ αὐθεντικὴ ἐρμηνεία τῶν
νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Βουλὴν». Τίποτε ἄλλο σὰς ευχαριστῶ
διὰ τὴν ὑπομονὴν πού με ἀκούσατε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Σκουλαρίκης ἔχει τὸν λόγον.

Ι. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΗΣ. Ἐγὼ κύριε Πρόεδρε, θὰ ἀτχοληθῶ
μὲ ὠρισμένους τροποποιήσεις.

Κατ' ἀρχὴν συμφωνῶ ἀπολύτως μὲ τὰ ὅσα ἐξετέθησαν
προηγουμένως. Αἱ τροποποιήσεις εἶναι αἱ ἑξῆς:

Ἄρθρον 73: Ἡ παράγραφος 1 τοῦ ἄρθρου 73 τροποποιεῖ-
ται ὡς ἀκολουθῶς:

Τὸ δικαίωμα προτάσεως νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Βουλὴν, τὴν
Κυβέρνησιν καὶ τὸν Λαόν. Κατὰ τὴν τελευταίαν περίπτωσιν,
νομοσχέδιον εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν ἂν φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς
20.000 ἐκλογέων.

Εἰς τὸ τέλος τῆς 2ας παραγράφου προστίθεται: ἐδάριον
ἔχον οὕτω:

Πρότασις νόμου ἀναφερομένη ὁπωσδήποτε εἰς τὴν ἀνομιαν
συντάξεως καὶ τὰς προϋποθέσεις ταύτης δύναται ἐπίσης νὰ
ὕποβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐνὸς τρίτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευ-
τῶν, διαβιβάζεται δὲ πρὸ πάσης συζητήσεως εἰς τὸ Ἐλεγκτι-
κὸν Συνέδριον, ὑπογραφεύμενον νὰ ὑποβάλῃ σχετικὴν γνωμοδω-
τήσιν ἐντὸς 15 ἡμερῶν, ἄλλως παρεχόμενη ἀπράκτου τῆς
προθεσμίας ταύτης, ἡ πρότασις νόμου εἰσάγεται πρὸς συζή-
τησιν καὶ ἄνευ γνωμοδοτήσεως.

Ἡ παράγραφος 3 ἀντικαθίσταται ὡς ἀκολουθῶς:

«Οὐδεμία πρότασις νόμου ἢ τροπολογία ἢ προσθήκη, εἰσά-
γεται πρὸς συζήτησιν, ἐὰν προέρχεται ἐκ τῆς Βουλῆς, ἐφ'
ὅσον συνεπάρεται εἰς βάρος τοῦ Δημοσίου, τῶν ὁργανισμῶν το-
πικῆς αὐτοδιοικήσεως ἢ ἄλλων νομικῶν προσώπων δημοσίου
δικαίου, δαπάνας ἢ ἐλάττωσιν ἐσόδων ἢ τῆς περιουσίας αὐτῶν
πρὸς μισθοδοσίαν ἢ σύνταξιν ἢ ἐν γένει ὄφελος προσώπου,
ἐκτὸς ἂν ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ ἐνὸς τετάρτου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν
βουλευτῶν».

Ἄρθρον 74: Τὸ ἄρθρον 74 τροποποιεῖται ὡς ἀκολουθῶς:

1. Πᾶν σχέδιον καὶ πᾶσα πρότασις νόμου συνοδεύεται ὑπο-
χρεωτικῶς ὑπὸ χιτίολογικῆς ἐκθέσεως, δύναται δὲ νὰ διαβι-
βάσῃ πρὸς νομοτεχνικὴν ἐξέτασιν εἰς εἰδικὴν Νομοπαρα-
σκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν ἥτις ὑποβάλλει ἐντὸς ταυσαμένης
προθεσμίας σχετικὴν ἐκθεσιν, ὡς εἰδικώτερον ὁ Κανονισμὸς
τῆς Βουλῆς θέλει ὁρίσει.

2. Αἱ εἰς τὴν Βουλὴν κατατιθέμεναι προτάσεις καὶ σχέδια
νόμων παραπέμπονται εἰς τὴν οἰκείαν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπι-
τροπὴν. Ὑποβληθεῖσης τῆς ἐκθέσεως, ἡ παρελθούσης ἀπρά-
κτου τῆς ταχθείσης προθεσμίας πρὸς ὑποβολὴν ταύτης, εἰσά-
γονται μετὰ παρέλευσιν 5 ἡμερῶν, πρὸς συζήτησιν μετὰ πρι-
ορικὴν εἰσηγήσιν τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ ἢ τῶν εἰσηγητῶν
τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐὰν δὲν ἐγένετο τοιαύτη κατὰ τὴν κατάθεσιν
τοῦ σχεδίου ἢ τῆς προτάσεως νόμου.

3. Ἡ παράγραφος 3 ἀπαλείφεται.

Προστίθεται:

7. Ἄν κατατεθῶν πλείονες προτάσεις καὶ σχέδια νόμου
περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, ἐξετάζονται ὑπὸ τῆς Βουλῆς
κατὰ σειράν καταθέσεως.

Ἄρθρον 76: Τὸ ἄρθρον 76 τροπολογεῖται ὡς ἀκολουθῶς:
«ὡς εἰς τὴν παρ. 9 καὶ 10 τοῦ ἄρθρου 57 τοῦ Συντάγματος
1952».

Η παράγραφος 5 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

5. Η Κυβέρνησις ή τὸ ἐν δέκατον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν δύναται νὰ ζητήσῃ ὅπως σγέδιον ή πρότασις νόμου ἐπείγοντος χαρακτηρῇ συζητηθῇ εἰς ὁρισμένον ἀριθμὸν συνεδριάσεων, οὐχί, μείζονα τῶν τριῶν. Η Βουλὴ δύναται νὰ παρταείνῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ δύο εἰσέτι συνεδριάσεις προτάσει τοῦ ἐνὸς δεκάτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν. Η Βουλὴ ἀποφατίζει τὴν κατανομήν τοῦ χρόνου κατὰ θέμα καὶ κατὰ ὁμιλήτην, κατὰ τὰ εἰδικώτερον ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὁριζόμενα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Στεφανίδης ἐπὶ τῆς ἐνόητος τοῦ ἀρθρου 67, ἔχει τὸν λόγον ὡς εἰδικὸς ἀγορευτῆς τῆς Ε.Κ.Ν.Δ.

Μ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, τὸ ἀρθρον 67 τοῦ κυβερνητικοῦ σχεδίου Συντάγματος ἀναφέρεται εἰς τὸν τρόπον λήψεως ἀποφάσεων τῆς Βουλῆς καὶ καθιερῶσι τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν παρόντων μελῶν, ἡ ὁποία ὅμως οὐδέποτε δύναται νὰ εἶναι μικρότερα τοῦ 1/4 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν.

Ὡς γνωστὸν ἡ ἀντίστοιχος διάταξις τοῦ Συντάγματος 1952 ἦτο ἡ τοῦ ἀρθρου 56, ἡ ὁποία ἐπαναλαμβάνουσα διατάξιν προγενεστέρων Συνταγμάτων καθιερῶνει τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπαρτίας καὶ ὁρίζει ὅτι «ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ συζητήσῃ ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦλάχιστον τοῦ ἐνὸς τρίτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς, μηδὲ νὰ ἀποφασίσῃ τι ἄνευ τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν, ἤτοι ὅπως οὐδέποτε δύναται νὰ εἶναι μικρότερα τοῦ ἐνὸς τετάρτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται». Δηλαδή ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία 100 τοῦλάχιστον Βουλευτῶν.

Ὁ Κανονισμὸς τῆς Βουλῆς, ψηφισθεὶς ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Συντάγματος 1952, εἰς τὸ ἀρθρον αὐτοῦ 39 ἐπανέλαβε τὴν ἰδίαν διάταξιν καὶ προσέθεσεν ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅτι ἡ δικαιοσύνη περὶ ὑπάρξεως ἢ μὴ ἀπαρτίας ἀνήκει εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Σώματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἡ ἐνστάσις περὶ ἐλλείψεως ἀπαρτίας εἶναι νὰ εἶναι ὑπογεγραμμένη τοῦλάχιστον ὑπὸ 15 Βουλευτῶν παρόντων.

Διὰ τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὸ κυβερνητικὸν σγέδιον διατάξεως τοῦ ἀρθρου 67 καταργεῖται οὐσιαστικῶς ἡ ἐνστάσις ἀπαρτίας καὶ δύναται ἡ Βουλὴ νὰ συνεδριάσῃ με ὁιονδήποτε ἀριθμὸν παρόντων Βουλευτῶν, διὰ τὴν λήψιν ὅμως ἀποφάσεων ἀπαιτεῖται ἡ ἀπόλυτος πλειοψηφία τῶν παρόντων, ἡ ὁποία ὅμως οὐδέποτε δύναται νὰ εἶναι μικρότερα τῶν 75 Βουλευτῶν.

Τὸ θέμα τῆς ἀπαρτίας εἶναι πράγματι ἐπίμαχον. Τὸ ὑπὲρ τῆς γνώμης τῆς διατηρήσεως τῆς ἀπαρτίας ἔστω καὶ κατωτέρου ἀριθμοῦ τῶν 100 Βουλευτῶν διατυπωμένον ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι δὲν εἶναι ὀρθρὸν καὶ ἐξυφωτικὸν τοῦ κύρους καὶ τοῦ γοήτρου τῆς Βουλῆς νὰ παρίστανται κατὰ τὴν συνεδρίαν καὶ συζήτησιν 5 ἢ 10 Βουλευταί, πέραν τοῦ ὁρισταμένου κινδύνου μὴ προσελύσεις πολλῶν λόγῳ τῆς καταργήσεως τῆς ἀπαρτίας καὶ τῆς βεβαιότητος ὅτι δὲν πρόκειται ἡ συνεδρίασις νὰ ματαιωθῇ ἐλλείψει ἀπαρτίας. Ἀντιθέτως, τὸ ὑπὲρ τῆς ἄλλης γνώμης τῆς καταργήσεως τῆς ἀπαρτίας ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι με τὸ παλαιὸν σύστημα τῆς ὑπεβολῆς ἁλλεπαλλήλων ἐνστάσεων καὶ διεξαγωγῆς πολλῶν νομοσπονδίων ψηφοφοριῶν, τίθενται ἀνεπίτρεπτοι φραγμοὶ καὶ τροχοπέδη εἰς τὴν ἀκρίβειαν τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου καὶ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου τῆς Πολιτῆς. Ἀλλωστε οἱ ἐξ ἡμῶν διατελέσαντες ἐπὶ πολλὰς βουλευτικὰς περιόδους Βουλευταὶ ἔχομεν πλουσίαν καὶ πικρὰν πείραν, ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ λόγῳ τῆς ματαιώσεως πλειστάκις συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς ἐλλείψει ἀπαρτίας, ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως ἐνίοτε μικροῦ ἀριθμοῦ Βουλευτῶν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ τεθέντος ὁρίου τοῦ ἐνὸς τρίτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῆς.

Ἡ Ἐνωσις Κέντρου—Νέαι Δυνάμεις διὰ τοῦ Ἀξιοτίμου Ἀρχηγοῦ τῆς κ. Γ. Μαύρου, ἔχει ἤδη ταχθεῖ καὶ σήμερον τάσσεται ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς ἀπαρτίας καὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἀρθρου 67 ὡς ἔχει διατυπωθῇ. Ὁ ἀγαπητὸς συνάδελφος μου κ. Ν. Ἀλαβάνος, ὡς εἰσηγητῆς εἰς τὴν Βουλὴν τὴν 19.12.1974 ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς, ἐξέφρασε τὴν γνώμην τοῦ κόμματός μας καὶ ἐπικαλέσθη ἀξιόλογα ἐπιχειρήματα. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀρ-

χηγὸς μας κ. Γ. Μαύρος, ὁμιλήσας εἰς τὴν Βουλὴν, ἀντετάχθη εἰς τὴν κυβερνητικὴν ἐπιδιώξιν νὰ διαιρεθῇ ἡ Βουλὴ εἰς δύο Τμήματα καὶ νὰ περιληφθῇ σχετικῶς τὸ Σύνταγμα διατάξεις, καὶ ὑπεστήριξε τὴν ἀνάγκην ριζικῆς μεταρρυθμίσεως τῆς κοινοβουλευτικῆς διαδικασίας διὰ τροποποίησεως τοῦ Κανονισμοῦ πρὸς ἄρσιν τῶν συναφῶν δυσχερειῶν καὶ ἐξασφάλισιν ταχυτέρου ρυθμοῦ λειτουργίας τῆς Ὀλομελείας καὶ ποιτικῆς βελτιώσεως τῶν νομοθετημάτων.

Ἡ καταργησις τῆς ἀπαρτίας καὶ ἡ ἐκ παύσης ἐπιτυγχανόμενη ἄρσις τῶν ἐπιπροσθέτων ἐμποδίων διὰ συμβάλλῃ ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν καὶ ἡ σημερινὴ στάσις καὶ ἐνέργεια τῆς Ε.Κ.—Ν.Δ. νὰ δεχθῇ τὴν ἀπαγόρευσιν ὑπεβολῆς ἐνστάσεως ἐλλείψεως ἀπαρτίας, ὅχι μόνον μακρυνεῖ μίαν συνέλειαν τοῦ Κόμματός μας καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀντιπολίτευσιν εὐρισκομένου, ἀλλὰ καὶ εἶναι μία θετικὴ συμβολὴ πρὸς ἐξασφάλισιν ταχυτέρου ρυθμοῦ εἰς τὸν κρίσιμον τομέα τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας. Πιστεύω ὅτι ὁ Ἑλληρικὸς Λαὸς διὰ τὴν ἀναγνώρισιν καὶ διὰ τὴν ἐπιδοκιμασίν.

(Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὴν ἔδραν τοῦ Προεδρείου καταλαμβάνει ὁ κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Τὸν λόγον ἔχει ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Βαρθιτσιώτης.

Ι. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ (Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν). Κύριε Πρόεδρε, ἐπὶ τοῦ ἀρθρου 67 χαίρω διότι καὶ ἡ Ε.Κ.Ν.Δ. ἀναγνώρισαν τὴν ἀρχὴν ἡ ὁποία ἀπαντᾷ εἰς ὅλα τὰ Συντάγματα τοῦ κόσμου, τῆς μὴ ἀναγνωρίσεως τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπαρτίας. Βεβαίως ἡ παρατήρησις τοῦ κ. Σκουλαρίκη διὰ εἶχεν κάποιον νομικὸν ὑπόβαθρον, ἐὰν ἡ μέχρι σήμερον πρακτικὴ δὲν εἶχεν ἀποδείξει ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀπαρτίας δὲν εἶναι δυνατόν πλέον νὰ εὕρῃ ἐρείσμα εἰς Συνταγματικὸν κείμενον.

Ἐρχεται τώρα εἰς τὰς παρατηρήσεις αἱ ὁποῖαι διευκλύνθησαν ὑπὸ τῶν κ. συναδέλφων ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρθρων τῶν συζητούμενων.

Ἐπὶ τοῦ ἀρθρου 73, τόσον ὁ κ. Παπαπολίτης, ὅσον καὶ ὁ κ. Ἡλίου προέτειναν τὴν προσθήκην εἰς τὴν παρ. 1, ὅπως τὸ δικαίωμα προτάσεως νόμων ἀνήκει καὶ εἰς τὸν Λαόν. Ἡ διάταξις αὕτη ἰσχύει πράγματι ἀπὸ ὅλα τὰ Εὐρωπαϊκὰ Συντάγματα μόνον εἰς τὸ τῆς Ἰταλίας. Καθ' ὅσον ὅμως γνωρίζω ἡ πρόβλεψις αὕτη εἶναι τόσον ἀπαγορευτικὴ, λόγῳ τοῦ ἡξυμμένου ἀριθμοῦ ποὺ ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ὑπεβολὴν τῆς, ὥστε οὐσιαστικῶς ἔχει καταστῆ ἀνεφάρμοστος.

Ἐπὶ τῆς παρ. 3 τοῦ ἀρθρου 73, πράγματι ἡ δέσμευσις ἡ ὁποία προτείνεται ἀπὸ τὸ σγέδιον τὸ συζητούμενον εἶναι λίγα ὑπερβολικὴ. Θὰ ἦτον δυνατόν με μίαν ἐνδελεγεστέραν συζήτησιν νὰ δεῦμε μέχρι ποίου σημείου διὰ εὐδία αὕτη ἡ δέσμευσις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δὲν προτείνετε κάτι τὸ συγκεκριμένο.

Ι. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ (Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν). Προτείνω ὅπως διαγραφῇ ἡ φράσις «ἢ ἄλλων νομικῶν προσώπων» δηλαδὴ δικαίου, ὡς καὶ δημασίων ἐν γένει ἐπιχειρήσεων. Καὶ τοῦτο διότι, λόγῳ τῆς καθυστερήσεως αὐξανομένης δραστηριότητος τοῦ Κράτους, εἶναι δυνατόν εἰς τὸ τέλος ὅλα νὰ ὑπαχθῶν εἰς τὰς ἀπαγορεύσεις αὐτάς.

Εἰς τὸ ἀρθρον 74 παρ. 1, συμφωνῶ με τὴν παρατήρησιν ἡ ὁποία ἔγινε, περὶ ἀπαιτήσεως τῆς δυνατότητος ἐπεξεργασίας ἀπὸ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

Ἐρχομαι τέλος, εἰς τὸ καίριον σημεῖον τὸ ὁποῖον ἐτέθη κατὰ τρόπον ὀξὺ καὶ έντονον, τῆς παρ. 4 τοῦ ἀρθ. 76. Κύριε Πρόεδρε, πράγματι ἐκ πρώτης ὁψεως ὁρώμενον ἀποτελεῖ μίαν δέσμευσιν ὑπερβολικὴν τῆς Βουλῆς. Πλὴν ὅμως, πρέπει νὰ ἐπιστημανθῇ τὸ γεγονός, ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν σγέδιον, τὸ ὁποῖον προβλέπει αὐτὴν τὴν δέσμευσιν, περιορίζει αὐτὴν τὴν διαδικασίαν μόνον εἰς τὰ ἀπολύτως κατεπείγοντα. Θὰ ἦτον δυνατόν νὰ ὑποστηρίξῃ κανεὶς, ὅτι ὁ χαρακτηρησμός ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ὡς κατεπείγοντος, αἶρει τὴν ἀσφαλιστικὴν αὐτὴν δικλείδα καὶ κατεπείγοντος. Ἐὰν ἦτον δυνατόν νὰ προστεθῇ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν «ὡς ἐπὶ ἐπείγοντος» ἡτοιχογμένον κατεπείγον», πράγματι διὰ τὸ δυνατόν αὐτὴ ἡ διάταξις νὰ ἔχη μίαν ἀποτελεσματικότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἡ Κυβέρνησις δὲν διὰ εἶναι ἐλευθέρᾳ νὰ χαρακτηρίσῃ ἓνα Νομοσγέδιον ὡς κατεπείγον;

Ι. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ (Υφυπουργός Έξωτερικών). Θα ήμπαρη αλλά όχι εκ μόνου του χαρακτηριζομένου ως κατεπίγοντος, αλλά θα πρέπει να είναι ειδικώς ητιολογημένον το κατεπίγον. Συμφωνώ επίσης με την διαγραφήν της φράσεως «ουδενός των ανωτέρω ή οικεία δύναται να υπερβή τα 10' της ώρας. Διότι πράγματι όταν περιορίζεται εις τόσον μικρόν αριθμόν ο κύκλος των οικειωτών είναι υπερβολικός ο περιορισμός εις τα 10' της ώρας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δηλαδή εις ένα κατεπίγον Νομοσχέδιον θα είναι έλευθερά η συζήτησις;

Ι. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ (Υφυπουργός Έξωτερικών). Δεν θέλω περιορισμόν εις τόν Πρόεδρον της Κυβερνήσεως, εις τόν αρμόδιον Υπουργόν, εις τους Αρχηγούς των Κομμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ο κ. Αλαβάνος έχει τόν λόγον.

Ν. ΑΛΑΒΑΝΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, θα έπωραληθώ της παρουσίας του αξιοτίμου κ. Υπουργού της Δικαιοσύνης διά να αρχίσω από το 74 παρ. 1. Είμαι σύμφωνος απόλυτως να μην επιβαρύνεται το Συμβούλιον της Επικρατείας με έργα πρόθετα, διότι είναι γνωστά, το κύρος του Δικαστηρίου αυτού, ή συγκίνησι την οποίαν προκαλεί στη κοινή γνώμη, ή εμπιστοσύνη την οποίαν τρέφει ο Έλληνικός Λόγος προς το Δικαστήριο αυτό, αλλά νομίζω ότι είναι έμφορτον και ή δικαστική εμπειρία μας διδάσκει ότι όταν κατατίθεται μία αίτησις αναίρεσεως ή μία αίτησις ακυρώσεως, προσδιορίζεται δικάσιμος μετά πάροδον όχι μνηών αλλά ίσως και έτών. Εκ της άρρυθμής αυτής θα παρεκάλουν τών κ. Υπουργών της Δικαιοσύνης να έρευνήση μήπως θα ήτο ένδεδικνημένον — και νομίζω ότι δεν είμαι έκτος θέματος διότι όταν συζητούμε ένα άρθρον εις το Σύνταγμα δεν είναι δυνατόν να το άπομονώνωμεν και να το παίρνωμεν ως αυτότελές διότι υπάρχει μία άλληλουχία, υπάρχει μία δομή κατά την οποίαν ένα άρθρον άνάγεται εις άλλα άρθρα του Συντάγματος — εις το κεφάλαιον περί Διοικητικής Δικαιοσύνης να άνωρρώσθη τα άρθρα του Συντάγματος. Θα ήτο δυνατόν, φέρ' ειπείν, να δημιουργηθή το Φορολογικόν Ακυρωτικόν. Αντί όλος ο όγκος τών φορολογικών αναρίσεων να πεγαίνη στο Συμβούλιον της Επικρατείας, να πάη εις ένα άλλο Δικαστήριο εις το οποίον ένδεχομένως αύριο, θα ήδυνάμεθα να υπαγάγωμεν και τα Ασφαλιστικά θέματα ή και άλλα.

Δι' αυτός συνεπώς τους λόγους πρέπει να διαγραφούν εκ της παραγράφου 1 του άρθρου 74 αι λέξεις «εις το Συμβούλιον της Επικρατείας».

Πιστεύομεν, και τοϋτο θέλω ιδιαιτέρως να εκτιμηθῇ από την Κυβέρνησιν και την Επικροπήν, ότι πρέπει να καταστή ταχύρρυθμον το έργον της Βουλής, αλλά το ταχύρρυθμον να μην φθάνη να είναι εις βάρος της ούσίας. Νά μην φθάνη εις το σημείον όταν ένας Νόμος δεν διαγίνη καλός να μάς λένε, έσείς τόν ψηφίσατε. Σήμερα, σās φέρω ένα παράδειγμα, συγκαλείται ή Κοιν. Επιτροπή επί της Παιδείας, παράλληλα την αυτήν ώραν συγκαλείται ή Επιτροπή επί της Εμπορικής Ναυτιλίας. Μετέχω και εις τās δύο Επιτροπές και δεν έχουν έρθει ακόμη εις χείρας μου τα Νομοσχέδια ούτε της μιας ούτε της άλλης Επιτροπής. Κατά ποίον τρόπον θα άνταποκριθώ εις τα καθήκοντά μου με μίαν υπευθυνότητα; Τοϋτο με ήγαγεν εις το σημείον σήμερα να άπευθύνω μίαν επιστολήν εις τόν σεβαστόν, εις τόν έξάρετον κ. Πρόεδρον της Βουλής, διά να τοϋ είπω, ότι δεν ήμπαρούμεν κατ' αυτόν τόν τρόπον να νομοθετήσωμεν. Με αυτό θέλω να είπω — και έρχομαι εις το 76 παρ. 4 — ότι δεν πρέπει να συμπιέζωμε τις προθέσεις. Τοϋτο βάλλει ευθέως και κατ' αυτού τοϋ θεσμού της Δημοκρατίας. Διότι τί είναι Δημοκρατία τέλος πάντων; Δημοκρατία είναι πρώτον Λόγος μετά είναι Κοινοβούλιον, μετά είναι Κυβέρνησις, μετά είναι Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αί τάσεις σήμερα εις όλα τα Κράτη είναι, ότι ο Λόγος δεν πρέπει να συμμετέχη μόνον εις την έκλογικήν διαδικασίαν όρείλει να συμμετέχη όσον είναι δυνατόν, εις πάτα διαδικασίαν της Δημοκρατίας. Δι' αυτό συντάττομε άνεπιφύλακτα με την πρότασιν ή οποία άνεπιφύλακτα από τόν κ. Παπαπολίτη και ενισχύθη από τόν κ. Ήλιου ότι πρέπει και ο Λόγος υπό ώριπμένης προπαραθέσεως να δύναται να φέρη

νομοσχέδια εις την Βουλήν. Αλλά δεν είναι μονάχη αυτή ή έκφανσις υπάρχει και μία άλλη έκφανσις και έρχομαι εις αυτήν.

Λόγος είναι ή κοινή γνώμη και το έπιχείρημα το οποίον με οδηγεί να είμαι έναντίον της διαρίσεως της Βουλής εις τμήματα και διά το δήτε εν τη πράξει να συμβῇ είναι ότι διά πάση το ένδιαφέρειν της κοινής γνώμης να παρακολουθῇ το έργον της Βουλής όταν αυτή δεν συνεδριάζει εν Όλομελείᾳ. Είς άλλα Κοινοβούλια και ιδίως το Αμερικανικόν Κογκρέσσον το οποίον έπισκέφθην μου έκανε έντύπωσιν ο τρόπος με τόν οποίον λειτουργοῦν αί Κοινοβουλευτικοί Επιτροπαι.

Θα έπρεπε κ. συνάδελφοι, να υπάρχει άνωρτήριον και εις αυτήν την Επιτροπήν του Συντάγματος αλλά και εις τās άλλας Κοινοβουλευτικές Επιτροπές για να ελέγχεται το έργον μας. Κατ' αυτόν τόν τρόπον θα είχαμεν την κοινήν γνώμην.....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριε Αλαβάνο, νομίζω ότι είστε έκτος θέματος.

Ν. ΑΛΑΒΑΝΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, δεν είμαι έκτος θέματος διότι αναφέρομαι στα τμήματα και έπρεπε να κάμω αυτές τις διακρίσεις παρατηρήσεις.

Επανερχομαι όμως έπωρλούμενος της παρουσίας του κ. Υπουργού της Δικαιοσύνης για να επαναλάβω όπως μελετήσῃ το θέμα της Διοικητικής Δικαιοσύνης και της άποσυμφορήσεως του έργου του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Ι. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΗΣ. Δύο λέξεις θα ήθελα να είπω κύριε Πρόεδρε διά το θέμα της άπαρτίας. Μήπως θα ήτο δυνατόν εις το άρθρον 67 να εισαχθῇ μία διάταξις ή οποία να καθορίζη ένα άνώτατον όριον συνεδριάσεως της Βουλής, ώστε κατ' αυτόν τόν τρόπον θα παρήχατο ή ευχέρεια τών κ.κ. βουλευτών, να είναι παρόντες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Τοϋτο είναι δυνατό να γίνη με τόν κανονισμόν της Βουλής.

Ο κ. Κάκαρης έχει τόν λόγον.

Χ. ΚΑΚΑΡΗΣ. Κύριε Πρόεδρε αναφέρομαι εις το άρθρον 67, περί άπαρτίας της Βουλής, το οποίον και νομίζω πρέπει να παραμείνη ως έχει.

Εις το άρθρον 73 έτάξιον 3 δεν θα συμφωνήσω με τόν αξιοτίμον κ. Υφυπουργόν τών Έξωτερικών εις την άπάλειψιν τών παγίων γραμμάτων αλλά μόνον εις την άπάλειψιν της τελευταίας σειράς «Ως και δημοσίωσιν εν γένει έπιχειρήσεων».

Εις το άρθρον 74 έχω να παρατηρήσω ότι από την παράγραφον 1 «δύναται δε να παραπέμπωνται προς έπεξεργασίαν εις το Συμβούλιον της Επικρατείας», δύναται να παραληφθῇ. Επίσης δεν θα συμφωνήσω με τόν κ. Παπαπολίτην ως προς την άπάλειψιν τών παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 74 αλλά τούναντίον θα πρέπει να ενισχυθῇ ή παράγραφος 5 με την φράσιν «Νόμος περιέχων πλείονας διατάξεις άχέτους προς άλλήλους είναι άκυρος».

Θα ήθελον επίσης επί του άρθρου 74 να παρατηρήσω λόγω της μεγάλης πολυνομίας ή οποία υπάρχει, μήπως θα ήτο δυνατόν να συμπεριληφθῇ μία διάταξις εις το άρθρον αυτό ή οποία να λέγη «Εφ' όσον νόμος τις τροποποιείται ή συμπληροῦται διά νεωτέρου νόμου να δημοσιεύεται ολόκληρον το κείμενον του τροποποιημένου νόμου».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Αυτό είναι θέμα κωδικοποιήσεως της Νομοθεσίας. Συνεχίτατε παρακαλῶ κύριε συνάδελφε.

Χ. ΚΑΚΑΡΗΣ. Επίσης να τροποποιηθῇ ή τελευταία παρ. του άρθρου 76 και να τεθῇ ούτω: «Η συζήτησις και ψήφισις τοϋ εν λόγω σχεδίου ή προτάσεως νόμου να περαιωθῇ εντός μιας και της αυτής συνεδριάσεως».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Τόν λόγον έχει ο Υφυπουργός Εμπορίου κ. Γ. Παναγιωτόπουλος.

Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Διά το θέμα της καταργήσεως της άπαρτίας δεν ξέρω εάν επιβάλλεται τοϋτο και διά λόγους αξιοπρεπείας. Διότι όταν μάς υποχρεώσῃν το Σύνταγμα να παριστάμεθα κατ' την συζήτησιν ενός νόμου, σημαίνει ότι δεν υφίσταται ή βεβαιότης ότι οί βουλευται οί οποίοι θα ψηφίσουν τόν νόμον, προηγουμένως θα παρακολουθήσουν

και την συζήτησιν και θέλομεν δια της μεθόδου αυτής να τους υποχρεώσωμεν να την παρακολουθήσουν. Ήνθ' υποτίθεται ότι εκ στοιχειώδους καθήκοντος ο άριθμός των βουλευτών ο οποίος θα συμμετάσχη στην ψηφοφορίαν θα έχη ήδη παρακολουθήσει την συζήτησιν και επομένως άρκει ή υποχρέωσις μιας ώρισμένης πλειοψηφίας δια την ψήφισιν και όχι δια την συζήτησιν. Ως προς το θέμα της συμμετοχής του λαού άπευθείας εις το έργον το νομοθετικόν, νομίζω ότι είναι πρόωρο ένα τέτοιο θέμα, δεδομένου ότι ούτε διεθνής πρακτική υπάρχει. Μόνον εις την Ιταλίαν εφημερόνυμ τοῦτο και μάλιστα άνεπιτυχώς. Έφ' όσον δέ ο λαός αντιπροσωπεύεται δια των αντιπροσώπων του, ουδείς εκ του λαού είναι άνευ αντιπροσώπων. Βεβαίως, ως πολύ όρυσά παρετήρησεν ο κ. Ήλιοῦ, τὰ οικονομικά νομοθετήματα δέν είναι δυνατόν να έχωμεν προτάσεις της αντιπολιτεύσεως διότι εκτός του ότι ή εϋθύνη της οικονομικής πολιτικής ανήκει εις την Κυβέρνησιν όπωσδήποτε, εν ή περιπτώσει έχει ή αντιπολίτευσις το δικαίωμα αυτό, δημιουργείται ένα περιθώριο κάποιας δημοκρατίας, διότι ή μὲν Κυβέρνησις —σαν υπεύθυνη— θα είναι λίαν φοβώλη εις τὰ οικονομικά θέματα, ενώ ή αντιπολίτευσις θα δύναται να προτείνη εφ' όσον γνωρίζει ότι δέν θα υποχρεωθεί να άνευρη το αντίστοιχον χρηματικόν ποσόν.

Δια το άρθρον 74 παρ. 3, έχω να παρατηρήσω ότι, υπάρχει κάποια έμμεσος προστασία, επομένως δέν υπάρχει λόγος παραιτέρω επέμβαδόνσεως της διαδικασίας, διότι τελικώς εφ' όσον θα υπάρξη ειδική πλειοψηφία στην Όλομέλειαν εκεί θα μπορεί να γίνη πλέον άνετος συζήτησις.

Δια του άρθρου 76 παρ. 4, δια το όποιον έγινοντο ώρισμένα παρατηρήσεις εκ μέρους του κ. Ήλιοῦ, άντιλῶ ένα επιχείρημα, δια να υποστηρίξω το σχέδιον του Συντάγματος ως έχει, εκ μιας παρατηρήσεως πάλιν του κ. Ήλιοῦ, ο οποίος εἶπεν, ότι το κατεπείγον δέν είναι νομικός όρος αλλά πολιτικός όρος. Αυτό σημαίνει ότι δέν μπορεί να υπάρξη έρμηνεία οὔτε έλεγχος του κατεπείγοντος από κανένα Δικαστήριον. Τοῦτο επίσης σημαίνει ότι ή Κυβέρνησις όταν έχη λόγους κατεπείγοντος θα πρέπει να έχη και την δυνατότητα να το κρίνη μόνη της. Η δέ συνέπεια της καταχρήσεως του κατεπείγοντος θα είναι πολιτική.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ο κ. Παπαρηγόπουλος έχει τὸν λόγον.

Κ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριοι συνάδελφοι, εις το άρθρον 67 όρθως δέν συμπεριελήφθη ή διάταξις περί άπρατίας προς άπλην συζήτησιν εις την Βουλήν. Διατηρείται μόνον ο προς λήψιν αποφάσεως όριζόμενος άριθμός βουλευτών. Η άπαλειφεμένη διάταξις δέν εξυπηρετεί ούσιαστικόν τινα σκοπόν. Αντιθέτως δύναται να επηρεάση εις τὰς εργασίας της Βουλής και άποτελεῖ —έν μου επιτρέπετε— όπλον αντιδράσεως εις μίαν Αντιπολίτευσιν που θέλει να ακολουθήσῃ άκράϊας θέσεις. Δέν υπαινίσσεται άναμφιβόλως την σημερινήν Αντιπολίτευσιν. Έφ' όσον καταρτίζομεν Σύνταγμα πρέπει να μάς συνέχη και κατέχη το συνάστημα του διηγετικού. Παρεμποδίζεται βεβαίως ή κωλυσιεργία δια της μη υποβολής ένστάσεως άπρατίας και εγγύτησιν άποτελεῖ ο άριθμός των βουλευτών. ήτοι το έν τέταρτον του όλου άριθμού των βουλευτών, άνευ του όποιου δέν δύναται ή Βουλή να αποφασίσῃ.

Η άποψις του κ. Σκουλαρίκη, ότι πρέπει ο βουλευτής να άναγκασθῇ να προσέρχεται εις την συνεδρίασιν ή ότι ή διάταξις αυτή δέν έχει θάσιν ήλικήν δέν εϋσταθεί. Ο βουλευτής είναι και ελεύθερος να προσέρχεται εις τὰς συνεδριάσεις και υποχρεωμένος. Υπενθυμίζω την διάταξιν του άρθρου 75, ή οποία επιβάλλει και κυρώσεις εάν ο βουλευτής δέν προσέρχεται εις τὰς συνεδριάσεις.

Έίμαι άναμφιβόλως υπέρ της διατάξεως του άρθρου 67 ως άκριβώς έχει διατυπωθῇ εν τῷ σχεδίῳ.

Έπὶ των άρθρων 73 έως 76, θα μου επιτρέψῃτε κύριοι συνάδελφοι, να κάμω ένα μικρό προοίμιον. Πρέπει να γίνη δεκτόν ότι ή νομοθετική λειτουργία της Βουλής πάσχει. Τοῦτο έγινε δεκτόν μάλιστα και κατά την άναθεώρησιν του Συν-

τάγματος τοῦ 1952. Έπὶ 4 ἔτη συνεζήτητο αυτό το θέμα, ότι έχομεν κάποιον άσθενή και δέν μπορούμε να έρωμε το φάρμακο δια την Θεραπείαν του και εύρηκαν τότε την πρότασιν του κ. Βαμβέτσου, ο οποίος έθεσεν το θέμα τότε της διχοτομήσεως της Βουλής. Ούσιαστικώς όμως άσθενής είναι κύριοι ο Κοινοβουλευτισμός. Έχομεν κύριοι σήμερα να αντιμετώπισωμεν παλαιάν αόρητον νομοθεσίαν. Έπὶ δικτατορίας έστημειώθη νομοθετική κρασιπάλη, έραχύτης μεγάλη παρετηρείτο δια την ύψισιν των νόμων, έλλειψις έναρμονήσεως όμοιῶν θεμάτων, κακή νομοτεχνική και χαριστική και προσωπικά διατάξεις έψηφίζοντε. Ήδη διερχόμεθα μίαν περίεον κρίσιμον. Πέραν των πολιτικών αντιθέσεων μας έχομεν να επιτελέσωμεν εαυτοί και δύσκολον έργον. Μετά την ψήφισιν του Καταστατικού Χάρτου της χώρας θα πρέπει να ψηφισώσιν οι Θεσμικοί νόμοι — νόμοι πλαίσια, να έκκαθαρισθῇ συντόμως ή δικτατορική νομοθεσία, να έκσυγχρονισθῇ το κράτος. Και όλα αυτά άπαιτούν ταχύτητα. Είναι επιβεβλημένη λοιπόν και άναγκαία ή ταχύρρυθμος κίνησις του Σώματος ως προς την άσκησιν της νομοθετικής εξουσίας. Πρέπει να συλλάβωμεν την σύγχρονον πραγματικότητα, τὰς συγχρόνους κοινωνικάς και οικονομικάς ανάγκας, τὰ αίτήματα των καιρών, τὰ εκ της φύσεως των επείγοντα θέματα, τὰ ιδιαίτερας σημασίας ή επείγοντος χαρακτήρος προβλήματα, τὰ όποια θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με νομοθετήματα ψηφιζόμενα ταχέως δι' ειδικής συντόμου διαδικασίας. Κρίνω δέν άναγκαίως και επιβεβλημένας τὰς επελθούσας τροποποιήσεις και συμπληρώσεις εις τὰ άρθρα 73—76 του σχεδίου. Ειδικώτερον ως προς το άρθρον 73 λυπούμαι, αλλά δέν συντάσσομαι με την άποψιν των κ.κ. συνάδελφων ότι το δικαίωμα προτάσεως νόμων ανήκει εις την Βουλήν, εις την Κυβέρνησιν και εις τὸν Λαόν. Ο Λαός άπέστειλε μόλις πρό δύο μηνών εις το Κοινοβούλιον 300 βουλευτάς, οι όποιοι δύναται να μεταφέρουν τὰς άπόψεις, τὰς σκέψεις, τὰς άνησυχίας, τὰ προβλήματα του Λαού. Και έκαστος εξ ήμῶν έχει δικαίωμα να προτείνη τροποποιήσεις, συμπληρώσεις και συνεπώς νομίζω, ύφ' ας συνήκας εύρισκόμεθα σήμερα, ότι θα πρέπει να συμπεριληφθῇ — και ο Λαός να έχη δικαίωμα προτάσεως νόμων. Έπαινώ όλως ιδιαιτέρως την φράσιν ή οποία συμπεριλαμβάνεται εις την παράγραφον 2 του άρθρου 73 «επὶ ποινή άκυρότητος». Αυτή ή διάταξις κ. συνάδελφοι είναι νέα. Δι' έμέ δέ έχει μεγίστην σημασίαν και δημιουργεί το θέμα εάν ήδύνατο το Συμβούλιον της Επικρατείας να έλέγχῃ την αντισυνταγματικότητα αυτής. Και την επαινῶ διότι πράγματι πρέπει να τίθεται ή ποινή της άκυρότητος εις την περίπτωσιν κατά την οποίαν θα είχαμε διάταξιν που θα παραιτέσθην εις ένα συνταξιοδοτικόν νόμον. Όσον άφορᾷ τώρα την παράγρ. 3 του άρθρου 73 εκεί που έχω επισημολογήσεις είναι ή τελευταία και μόνην φράσιν «ως και δημοσίων εν γένει επεισιρήσεων» λόγω της γενικότητος της ή έννοια αυτή είναι άσχημμένη δέν έχει κάτι το συγκεκριμένο και δέν συνδέεται άπολύτως με το όλον κείμενον.

Ως προς το άρθρον 74 παρ. 1 συντάσσομαι και εγώ με την άποψιν ότι δέν θα πρέπει να φορτώσωμεν άλλην έργασίαν εις το Συμβούλιον της Επικρατείας, αλλά να παραμείνη ή διάταξις «ή εις Ειδικήν Νομοπαρασκευαστικήν Επιτροπήν».

Ως προς την διάταξιν 3 του άρθρου 74. Παρακολουθήσα μετά προσοχής τὰς σκέψεις του αξιοτίμου κ. Ήλιοῦ. Λέγει ο κ. Ήλιοῦ δια τὸν χρόνον από της καταθέσεως του νομοσχεδίου μέχρις ότου να έλθῃ εις την Βουλήν. Εάν όμως κατατεθῇ άμέσως εις την Βουλήν δέν θα έχῃ νόημα πλέον ο χρόνος αυτός.

Η. ΗΛΙΟΥ. Δέν λέω αυτό αλλά να υπάρχει το 5ήμερον.

Κ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ. Άρα ο κ. Ήλιοῦ θέλει να υπάρχει ένα 5ήμερον εφ' ης περατωθῇ ή επεξεργασία και γίνη ή έκθεσις. Νομίζω όμως ότι δέν πρέπει να δώσωμεν αυτήν την προθεσίαν των 5 ημερῶν και καλῶς έχει ή διάταξις.

Εις την διάταξιν του άρθρου 76 παρ. 1 νομίζω ότι πρέπει να παραμείνη — ή πράξις συζητείται κατ' άρθρον — θεθέντος ότι υπάρχει ή άνάγκη της ταχύτητος. Ήν συνεχεία έρχομαι

εις την παράγραφον 4. Συμφωνῶ ἀπολύτως μετὰ τὸν κ. Παναγιωτόπουλον —τὸ κατεπίγον— δὲν εἶναι νομικὴ ἐννοια. Ἡ Κυβέρνησις εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία θὰ κρίνῃ ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη κατεπίγουσα. Ἄρα εἶναι καθαρῶς πολιτικὴ πράξις, ἡ ὁποία βεβαίως θὰ εἶναι ἡτιολογημένη ἐπαρκῶς καὶ πλήρως καὶ θὰ ἀναγράφεται ἐν τῷ τίτλῳ ἢ λέξει κατεπίγον.

Ὡς πρὸς τὴν κλειψύδρα τῶν 10 λεπτῶν ἢ καὶ τῶν 30 λεπτῶν ἀκόμη, ἐπάγωμαι τ' ἀκόλουθα. Ἐγὼ προσωπικῶς υποστηρίζω ὅτι εἰς τὸ Σύνταγμα δὲν μπορεῖ νὰ τεθῇ διάταξις ἐπιβαλλοῦσα προθεσμίαν λεπτῶν καὶ δὴ ὡς πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν καὶ τοὺς Ἀρχηγούς τῶν Κομμάτων. Τὸ νὰ εὐρωμεν μίαν ἄλλην μεθόδευσιν τοῦ χρόνου συμφωνῶ, ὅχι ὅμως νὰ θέσωμεν ὅριον τὸ 10λεπτον. Διὰ τοῦτο ἴσως εἶναι δυνατόν νὰ προστεθῇ ἡ συζήτησις εἰς ἐραχυτάτη ὥς ὁ νόμος ἢ ὁ Κανονισμὸς τῆς Βουλῆς καθορίζει.

Εἶναι ἀδιανόητον, κύριοι συνάδελφοι, ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Χώρας νὰ περιέχῃ μίαν διάταξιν, καὶ ἢ ὁ Πρωθυπουργός, ἢ ὁ Ὑπουργός, νὰ εἶναι δεσμευμένος νὰ ὁμιλήσῃ μόνον ἐπὶ 10' λεπτά τῆς ὥρας.

Ὅμως καὶ αἱ δύο διατάξεις αὐταί, δηλ. καὶ ἡ τῆς παρ. 4 καὶ ἡ τῆς παρ. 5 ἀφοροῦν θέματα ἐξαιρετικῶς ἐπείγοντα καὶ θὰ πρέπει νὰ εὐρωμεν δι' αὐτὰς μίαν ασφαλιστικὴν δικλείδα. Ὑπάρχουν λοιπόν, τρεῖς λύσεις. Ἡ θὰ πρέπει νὰ εἴπωμεν εἰς αὐτὰς τὰς διατάξεις, «ὡς νόμος ὀρίζει», ἢ «ὡς Κανονισμὸς ὀρίζει» ἢ νὰ τερματίζεται τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἢ συζήτησις.

Θὰ ἤθελα νὰ ἐπιμείνω ὁμοίως εἰς τὴν παράγραφον 2 τοῦ ἀρθρου 77. Τὸ αὐτὸ θέμα, ἐταλάνισε τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ 1946—1950. Εἶναι πράγματι ἐπαινετὴ ἡ παρ. 2. Ἡ ἀρχὴ τῆς μὴ ἀναδρομικότητος τῶν νόμων, γεννηθῆκε βεβαίως ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα, καὶ ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς ἀρετὴ τῶν Καλῶν νόμων. Ἐν προκειμένῳ πρόκειται περὶ αὐθεντικῆς ἐρμηνείας νόμων καὶ ἀποτελεῖ δόγμα τοῦ δημοσίου βίου ὅτι οἱ ἐρμηνευτικοὶ νόμοι, ἔχουν ἀναδρομικὴν ἰσχύν καὶ δύναμιν. Πολλὰς φορὰς, ὁ νομοθέτης δὲν ἐκφράζεται πλήρως καὶ θετικῶς καὶ παρίσταται ἀνάγκη πρὸς ἐκδοσιν τοῦ ἐρμηνευτικοῦ νόμου. Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὸ παρελθὸν ἐγένετο κατὰχρησις οὐτῆς τῆς εὐχερείας τοῦ νομοθέτου καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐρμηνείας νόμου τινὸς ἐπιτυγχάνετο ἄτακτος καὶ σκανδαλώδους ἀναδρομικότητος τῶν νόμων, διὰ τοῦτο ἐτέθη καὶ ἡ διάταξις τῆς παρ. 2 τοῦ ἀρθρου 77. Αὐτὸ τὸ ἐδέχθη καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, τὸ ὁποῖον δέχεται ὅτι ἐὰν ἕνας νόμος εἴρεται ὡς ἐρμηνευτικὸς ἀλλὰ οὐσιαστικῶς δὲν εἶναι τοιοῦτος, τότε ὁ νόμος αὐτός δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν ἰσχύν, ἀλλὰ πρόκειται περὶ νέου νόμου. Νομίζω ὅμως, καὶ τὸ θέτω ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι νόμος μὴ πράγματι ἐρμηνευτικὸς, τοῦ ὁποίου ἡ ἀναδρομικότης ἐναπομένει εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Δικαστηρίου εἶναι δυνατόν νὰ τεθῇ ὡς «νέος νόμος». Νὰ εἴπωμεν δηλαδὴ ὅτι «Νόμος, μὴ πράγματι ἐρμηνευτικὸς, εἶναι νέος νόμος», ὥστε θάσῃ τοῦ ἀρθρου 103 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος δύναται νὰ ἰσχύσῃ 10 ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Σαχιώτης ἔχει τὸν λόγον.

Μ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, θὰ ἤθελον νὰ κάμω μίαν παρατήρησιν ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς. Προηγουμένως, ὁμιλήσας ἐπὶ τῆς μιᾶς ἐνότητος τοῦ ἀρθρου 67. Συνεπῶς, μοῦ ἀπομένουν ἄλλα 15 ᾧπατά θάσῃ τοῦ Κανονισμοῦ, διὰ νὰ ὁμιλήσω καὶ διὰ τὴν ἐτέραν ἐνότητα τῶν ἀρθρων 73—77 ἐπὶ τῆς ὁποίας δὲν ὁμιλήσας. Παρακαλῶ νὰ τὸ ἔχετε αὐτὸ ὑπ' ὄψιν ὅταν ἔλθῃ ἡ σειρά μου νὰ ὁμιλήσω.

Α. ΣΕΧΙΩΤΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, ἀφ' ἧς ἐνεγράφη διὰ νὰ κάμω ὠρισμένας παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν δύο εἰσηγήσεων, παρενεβλήθησαν ἀξιολογώτατοι ὁμιληταί, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ οἱ ἐμπειρότεροι τῆς παρατάξεως εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκω καὶ οὐσιαστικῶς ἀποφύλωσαν ὅσας παρατηρήσεις ἤθελον νὰ κάμω. Κατὰ συνέπειαν, θὰ περιορισθῶ εἰς ἐλαχίστας τοιαύτας. Ἡ Κοινοβουλευτικὴ μου ἀπειρία, ἴσως μοῦ παρέχῃ

τὸ δικαίωμα νὰ υποβάλλω καὶ ἐρωτήσεις τινάς, πρὸς κατατοπισμὸν μου. Θὰ ἤθελα νὰ κάμω κατ' ἀρχὴν τὴν ἐξῆς παρατήρησιν. Εἰς τὸ ἀρθρον 73 παρ. 1, ἀναφέρεται ὅτι «τὸ δικαίωμα προτάσεως νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Κυβέρνησιν». Θὰ ἤθελα νὰ ζητήσω, ἐὰν θὰ ἦτο ἀπαικὸν νὰ προστεθῇ ἡ φράσις «καὶ καθε μὲλος αὐτῆς», ὡς τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ Ἰταλικὸν Σύνταγμα. Διότι ἡ ἀναφορὰ εἰς τὴν Βουλὴν, δύναται ἐνδεχομένως νὰ θεωρηθῇ καὶ δι' ἐνὸς Κανονισμοῦ ἐπιβαλλομένου παρὰ τῆς πλειοψηφίας, διὰ τοῦ ὁποίου, ἡ ὑποβολὴ προτάσεως νόμου τινὸς ὅτι ἀπαιτεῖ ἕναν ὠρισμένον ἀριθμὸν Βουλευτῶν, γεγονός πού θὰ καθιστᾷ δυσχερὴ τὴν θέσιν τῆς Ἀντιπολιτεύσεως εἰς τὴν ὑποβολὴν προτάσεων νόμων.

Ι. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ (Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν). Ἐπιτρέψατέ μου, κύριε Συνάδελφε, νὰ παρατηρήσω, ὅτι ὡς πρὸς τὴν ὑποβολὴν προτάσεων νόμων, οὐδέποτε ἔχει ἀπατηθῇ ὠρισμένος ἀριθμὸς Βουλευτῶν. Δὲν πρέπει νὰ τὰς ἀπατολῇ λοιπὸν αὐτὸ τὸ θέμα.

Α. ΣΕΧΙΩΤΗΣ. Βεβαίως κύριε Συνάδελφε, τοῦλάχιστον ἐθιμικῶς, αὐτὸ δὲν ἔχει ἐμφανισθῇ ποτέ. Ἀλλὰ ἐπειδὴ πολὺ λακίς αἱ διατάξεις τοῦ Συντάγματος ἔχουν ἐρμηνευθῇ γραμματικῶς καὶ περιοριστικῶς, τοῦλάχιστον εἰς ἀρχαίας θέσεις, θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὸν Κανονισμὸν τῆς Βουλῆς ὅτι: αἱ νομοθετικαὶ προτάσεις, ὑποβάλλονται ὑπὸ 50 Βουλευτῶν. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον πιστεύω ὅτι δύναται νὰ τεθῇ ἡ φράσις «ἢ μέλους αὐτῆς». Ἀναμνηστικῶς ἡ ἀπάλειψις τοῦ δευτέρου τμήματος τῆς παρ. 3 τοῦ ἀρθρου 73, νομίζω ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία, διότι πλὴν τῶν ἄλλων θεμάτων, δημιουργεῖ ἕνα στεγανόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία καὶ ἰδίως ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Ἀντιπολιτεῦσις, δὲν δύναται νὰ ἔχουν λόγον εἰς θέματα τεραστίως σημασίας, ὡς εἶναι τὰ θέματα τῆς Ὁργανώσεως Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, τῶν Ὁργανισμῶν καὶ τῶν ἄλλων Δημοσίων ἐνδιαφερόντων Ὑπηρεσιῶν αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος φράσιν. Ἐὰν δὲ αὕτη ἡ παράγραφος συνδυασθῇ καὶ μετὰ τὴν παρ. 3 τοῦ ἀρθρου 43, ἡ ὁποία ἀφορᾷ τὰ ὀργανωτικὰ διατάγματα τὰ ὁποῖα ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκδίδει ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξουσιοδοτήσεως, εἰς τὴν οὐσίαν καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ Ἀντιπολιτεῦσις, εἶναι παντελῶς ἀποξενωμένη ἀπὸ οἱανδήποτε νομοθετικὴν πρωτοβουλίαν, ἡ ὁποία ἀφορᾷ δολοκλήρον τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου.

Καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἐπιβάλλεται ἡ ἐξάλειψις τῆς παρ. 3 τοῦ ἀρθρου 73.

Εἰς τὸ ἀρθρον 74, εἰς τὴν παρ. 2, θὰ παρακαλοῦσα νὰ διασαφηνισθῇ τὸ σημεῖον ὅπου λέγει ὅτι «ἡ ἐκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς δέον νὰ υποβάλλεται ἐντὸς προθεσμίας ὠρισμένης» καὶ νὰ ἐπεξηγηθῇ ὑπὸ ποίου τάσσεται αὕτη ἡ προθεσμία καὶ ἐὰν εἶναι δυνατόν νὰ τίθεται κατὰ τρόπον αὐθαίρετον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἡ προθεσμία προβλέπεται ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ.

Α. ΣΕΧΙΩΤΗΣ. Μάλιστα κύριε Πρόεδρε, ἀλλὰ ὁ Κανονισμὸς εἶναι ἥσσονος τυπικῆς δυνάμεως ἀπὸ τὸ Σύνταγμα. Ἐποῦτε λαίπει ἡ πληρότης ἀπὸ τὸ ἀρθρον. Ἡ παρ. 3 τοῦ ἀρθρου 74, νομίζω ὅτι καθιστᾷ ἀνεπαισθητὸν τὴν δυνατότητα τῶν Βουλευτῶν νὰ διαμορφώσουν τὰ Νομοσχέδια ὡς ταῦτα ἐξελίσσονται κατὰ τὴν συζήτησιν. Συνεπῶς θεωρῶ ὅτι ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ἀποθλητὴς. Ἐκτὸς ἐὰν θεωρεῖται ὅτι ἐπαρκῶς ἐπανερωθῇ ἐκ τῆς προσηκουσῆς τροπολογίας τὴν ὁποία προσέτεινεν ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Ε.Δ.Α. διὰ τῆς παρεμβολῆς δηλαδὴ ἐντὸς ὁνθήμερου ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς τροπολογίας μέχρι τῆς συζητήσεως ἐνώπιον τῆς Βουλῆς. Μόνον ὑπ' αὐτὴν τὴν προϋπόθεσιν, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἡ συζήτησις ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν ζωντανὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν περιπτώσεων ἐκάστου Νομοσχεδίου, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἔχῃ μίαν ἐπανόρθωσιν. Ἄλλως, ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ἀκαλειπτὴς. Ὡς πρὸς τὴν παρ. 2 τοῦ ἀρθρου 70, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ παραμείνῃ, ὡς εἶχεν εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952, καὶ αἱ συζητήσεις νὰ γίνωνται εἰς δύο Συνεδριάσεις. (Τούτοι ἀποτελεῖ ἀνάγκη διὰ τὴν ποιότητα τῶν Νομοσχεδίων. Ἐκείνα τὸ ὁποῖον παρετήρησα, εἶναι ὅτι ὅλον τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ καὶ

...την Βουλὴν, τῆς ὁποίας ἔχω τὴν τιμὴν
...να μετέχω, συνεχέται ἀπὸ τὸ αἴσθημα τοῦ
...Βεβαίως, τὸ κατεπείγον, εἶναι ἓνα ἐνδιαφέρον
...ἀλλά ἡ ποιότης τῶν Νομοθετημάτων, εἶναι ἓνα ἐξ ἴσου
...μεγάλου ἐνδιαφέροντος θέμα. "Οἱ αἱ διατάξεις, διατρέχον-
...αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀσφαλίνοντος, χωρὶς νὰ ἀντιμετωπι-
...ζομεν οὐδαμῶς τὸ θέμα τῆς ἀνάγκης τῆς ποιοτικῆς ἐελτιώ-
...σεως τῶν Νομοθετημάτων, τῶν ἐξερχομένων παρὰ τῆς Βου-
...λῆς. Πολλῶ μᾶλλον, καθ' ὅτι εἰς ὅλα τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κοινο-
...τότητα, τὰ Νομοθετήματα ἔχουν τὸ προνόμιον, νὰ ἐξετάζονται
...ἐν μόνον εἰς δύο συνεδριάσεις ἀλλὰ καὶ ὑπὸ δύο Νομοθετικῶν
...Σωμάτων, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας. Ἀποδίδουν λοιπὸν
...εἰς τὴν Εὐρώπην μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν θέσταν τῶν Νο-
...μοθετημάτων, πράγμα τὸ ὁποῖον ἡμεῖς τὸ θεωροῦμε δευτερεύον.
...Καὶ ὅχι μόνον συζητοῦμεν τὰ Νομοθετήματα εἰς ἓνα Νομο-
...θετικὸν Σῶμα, ἀλλὰ καθιερώνουμε νὰ συζητοῦνται καὶ μόνον
...εἰς μίαν Συνεδριάσιν καὶ οὕτω μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ κατεπείγον-
...τος, δημιουργοῦμεν Νομοθετήματα ἀνευ οὐδεμιᾶς οὐσιαστικῆς
...ἐπεξεργασίας. Καταλήξαμε λοιπὸν χάριν τῆς ταχύτητος, νὰ
...φθάσωμε εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπεξεργα-
...σίαν τῶν Νομοθετημάτων μὲ τὰς Εὐρωπαϊκὰς Χώρας. Αὐτὸ
...τὸ ὁποῖον λέγω, συνάγεται ἀμέσως καὶ ἀπὸ τὴν παρ. 4 τοῦ
...ἄρθρου 76, ὑπὲρ τῆς ἐξαιρέσεως τῆς ὁποίας, ἐτάχθη τὸ σύν-
...ολον τῆς Ἀντιπολιτεύσεως. Διότι ὁ χαρακτηρισμὸς καὶ μόνον
...αὐθαριέτως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς κατεπείγοντος Νομο-
...σχεδίου τινός, δὲν σημαίνει μόνον μεθόδευσιν ψηφίσεως, ἀλλὰ
...οὐσιαστικὴν κατάργησιν τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Νομοθετικῆς
...ἐξουσίας.

Πέραν τῶν ἀνωτέρω κύριε Πρόεδρε, θὰ ἤθελα νὰ τονίσω
τὴν σημασίαν τῆς νομοθετικῆς πρωτοβουλίας τοῦ λαοῦ, τὴν
ὁποίαν ὑπεστήριξε ὁ κ. Ἡλιοῦ. Εἴτε γίνῃ δεκτὴ αὕτη ἡ ἀπο-
φίσις, εἴτε ὅχι, εἶναι ἀληθές, ὅτι τὰ Νομοσχέδια, τοῦλάχιστον
ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως καλλιεργοῦνται καὶ
πλειοστάκις τροποποιοῦνται, βάσει τῶν εἰσηγήσεων τοῦ λαοῦ.
Δὲν γνωρίζω ἐὰν θὰ ἦτο σκόπιμον, νὰ προτείνω τὴν ἐξέτι-
τροπολογίαν. Ἐπειδὴ ἔχομεν ἀνάγκην τῶν εἰσηγήσεων τοῦ
λαοῦ καὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πολιτῶν, μήπως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ
ὑπάρχῃ κάποια διάταξις, διὰ τῆς ὁποίας, προκειμένου νὰ συ-
ζητηθῇ κάποιο Νομοσχέδιον, νὰ κοινολογηται εὐρέως διὰ τῶν
μέσων δημοσιότητος, ἢ τοῦλάχιστον νὰ δημοσιεύεται περίληψις
τοῦ ἐγκαιρώς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται καὶ ἡ Βουλὴ καὶ
οἱ εἰσηγηταὶ αὐτῆς νὰ λαμβάνουν γνῶσιν τῶν ἀποφύσεων τοῦ
λαοῦ ἐπ' αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ τῶν
εἰσηγήσεων ἐπὶ ἐκάστου Νομοσχεδίου.

Κ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ. Ἐχετε τὴν ἐντύπωσιν
κύριε συνάδελφε, ὅτι ἡμεῖς δὲν ἐκφράζομεν τὰς ἀπόψεις τοῦ
λαοῦ;

Α. ΣΕΧΙΩΤΗΣ. Νομίζω ὅτι παρεξηγήθηκε ἡ ἔννοια
τῶν λόγων μου, κ. συνάδελφε. Ἐννοῶ, ὅτι ἐνῶ ἡ μὲν Κυβερ-
νήσις εἶναι πάνοπλος, διότι ὁπισθὲν τῆς εὐρίσκονται ὁλό-
κληρα ἐπιτελεῖα ἐδικῶν τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ καὶ εἶναι
ἐνημέρωτος διὰ κάθε θέμα, ἡ Ἀντιπολιτεῦσις, οὕσα ἀπλοῦς,
φυσικὸν εἶναι νὰ ἐξοπλίζεται περισσότερο ἐξ ἰδιωτικῶν πλη-
ροφοριῶν καὶ εἰσηγήσεων. Αὕτη εἶναι ἡ ἔννοια τῶν λόγων μου
καὶ δὲν ἤθελα νὰ θίξω τὴν πλειοψηφίαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Θὰ γνωρίζετε, κύριε Σεχιώτη, ὅτι προ-
κειμένου νὰ ἐτοιμασθῇ ἓν Νομοσχέδιον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως,
κουφρίζεται τοῦτο ἐπὶ ὁλοκληρώσεως μήνας καὶ λαμβάνουν μέ-
ρας εἰς τὰς συζητήσεις Ὀργανώσεις καὶ Ἐπιτροπαὶ καὶ
δημοσιεύεται εἰς τὰς ἐφημερίδας τὸ προσχέδιον τοῦ Νομοσχε-
δίου, ὥστε νὰ γίνῃ ἡ ἐπεξεργασία τοῦ θέματος τῶν εἰσηγήσεων
τοῦ λαοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν διασφάτισιν τὴν ὁποίαν προηγουμένως ἐξη-
τήσατε περὶ τοῦ ποῦς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τάσῃ προθεσμίαν
διὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν προτάσεων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῆς
παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 74, θὰ σὰς εἴπω ὅτι ἡ Βουλὴ ἔχει δικαίωμα
νὰ τάσῃ προθεσμίαν βάσει τοῦ ἄρθρου 37 τοῦ Κανονισμοῦ.
Ἦλθω δὲ τὴν γνώμην ὅτι καὶ εἰς τὸ νέον Σύνταγμα αὐτὸ θὰ
ἀποπελῆσθαι ἀντικείμενον ρυθμίσεως ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ. Ἐ
ὁποῖος λέγει: «Πᾶσα πρότασις νόμου ἂμα τῇ ὑποβολῇ τῆς.

παρὰπέμπεται πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Βου-
λῆς». Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν δύναται νὰ ταχθῇ ἡ προθεσμία. Εἴ-
ναι δυνατόν λοιπὸν νὰ ταχθῇ προθεσμία ὑπὸ τῆς Βουλῆς.

Α. ΣΕΧΙΩΤΗΣ. Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε. Σχετικῶς
ὅμως μὲ τὴν δημοσιότητα τὴν ὁποίαν λαμβάνουν τὰ Νομο-
σχέδια καὶ ἡ ὁποία εἶπατε ὅτι γίνεται εἰς τὴν πρᾶξιν, σὰς
ἀπαντῶ τὸ ἐξῆς: Αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ἔχω εἰς χεῖρας μου
ἓν Νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐλαβα σήμερον τὸ πρωὶ καὶ θὰ συ-
ζητηθῇ τῶρα ἀμέσως εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὸ ὁποῖον ὀμιλεῖ
«περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν συνδικαλιστικῶν ἐλευθεριῶν τῶν
ἐν τῇ θαλάσῃ ἐργαζομένων». Ἐρωτῶ, λοιπὸν, ποῖαν γνῶσιν
ἔχει τὸ εὐρὸ κοινὸν ἐπὶ τοῦ ἐν λόγω Νομοσχεδίου, ἀλλὰ καὶ
ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἐπὶ τῶν περιπτώσεων του;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριοι συνάδελφοι, σύμφωνα μὲ τὸν Κανο-
νισμόν μας, ἐὰν ὀμιλήσκει ἐπὶ ἐνὸς θέματος τρεῖς συνάδελφοι
τῆς Συμπολιτεύσεως καὶ τρεῖς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, δύνα-
ται νὰ θεωρηθῇ περαιωμένη ἡ συζήτησις. Ἦδη ὀμιλήσαν
ὁκτὼ ὀμιλεῖται ἐκτὸς τῶν Εἰσηγητῶν. Μήπως οἱ κύριοι συν-
άδελφοι θεωροῦν ὅτι τὸ θέμα ἐξηγητήθη;

Ὁ κ. Στεφανίδης ἔχει τὸν λόγον.

Μ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, θὰ ὑποβάλλω μίαν
παράκλησιν νὰ μὴ θελήσετε ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν λειτουρ-
γίας τῆς Ὑποεπιτροπῆς μας λόγῳ τῆς σπουδαιότητος τῶν
συζητούμενων θεμάτων, νὰ προσφύγετε εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Κανο-
νισμοῦ προβλεπόμενον μέτρον τῆς προφανοῦς ἐξαντλήσεως τῆς
συζητήσεως ἐπ' αὐτῶν. Ἦδη θέλω, κύριε Πρόεδρε, νὰ δια-
τυπώσω συντόμως τὰς ἀπόψεις μου καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐνό-
τητος τῶν ἄρθρων 73—74.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Στεφανίδης, ἔχει τὸν λόγον.

Μ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, ὀμίλησα πρὸ ὀλίγου
καὶ ἐξέφρασα ἀπόψεις τῆς ΕΚ.ΝΔ. διὰ τὸ θέμα τῆς ἀπαρ-
τίας. Ἦδη συνεχιζομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν ἄρθρων
73—77 περὶ νομοθετικῆς λειτουργίας, δικαιοσύνη ὡς εἶπον
νὰ διατυπώσω τὰς ἀπόψεις μου, διότι πρόκειται περὶ αὐτοτε-
λοῦς ἐνότητος ἄρθρων τοῦ σχεδίου. Θὰ εἶμαι ὅμως σύντομος
καὶ θὰ κάμω τέσσαρας βασικὰ παρατηρήσεις, διότι διὰ τὴν
ἐνότητα αὐτὴν ἔχει ἐκφράσει τὰς ἀπόψεις τοῦ ὀργανισμοῦ μου
συνάδελφος καὶ Εἰδικὸς Εἰσηγητῆς τῆς μειοψηφίας Καθηγη-
τῆς κ. Παπαπολίτης, τὰς ὁποίας καὶ ἀποδέχομαι κατ' ἀρχήν.
Πρῶτον, ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 74 παρ. 1 θεωρῶ ὁρθὰς τὰς παρατη-
ρήσεις τῶν συνάδελφων τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, νὰ μὴ γίνεται
παραπομπὴ τῶν σχεδίων καὶ προτάσεων νόμων εἰς τὸ Συμβού-
λιον τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν Νομοπαρασκευαστι-
κὴν Ἐπιτροπὴν, διότι τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας εἶναι βεβα-
ρυμένον μὲ τεράστιον φόρτον ἐργασίας καὶ θὰ παρατηρήται με-
γίστη καθυστέρησις. Δεύτερον, ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 74 παράγρα-
φος 2, πρέπει τὰ σχέδια νόμων καὶ αἱ προτάσεις νόμων νὰ
εἰσάγονται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν, οὐχὶ πρὸ τῆς πα-
ρόδου 5 τοῦλάχιστον ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συντάξεως τῆς ἐκθέ-
σεως τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς. ἵνα ὡς ὁρθὴς παρε-
τήρησιν ὁ ἀξιώτιμος συνάδελφος κ. Ἡλιοῦ, παρέχεται ἡ δυ-
νατότης καὶ ἡ στοιχειώδης χρονικὴ ἀνεστὶς μελέτης τῶν νο-
μοθετημάτων καὶ προστακτικῆς καὶ ἐμπεριστατωμένης ἐπεξεργα-
σίας τῶν. Τρίτον, ἐπὶ τῆς παραγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 74 πρέ-
πει νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς συζητήσεως εἰς
τὴν Βουλὴν ὑποβολὴ καὶ μάλιστα ὡς ἐγένετο εἰς τὸ παρελ-
θὸν πολυαριθμῶν τροπολογιῶν Βουλευτῶν καὶ ὅχι μετὰ τὴν
συντάξιν τῆς ἐκθέσεως τῆς οἰκείας Κοινοβουλευτικῆς Ἐπι-
τροπῆς, διότι εἶναι ἀδύνατον πρὸ τῆς συνεδριάσεως αὐτῆς καὶ
τῆς συντάξεως τῆς ἐκθέσεως τῆς νὰ γνωρίζῃ ὁ μὴ μετέχων
αὐτῆς Βουλευτῆς, ἐὰν καὶ τίνα νομοσχέδια συνεζητήθησαν καὶ
πῶς ἐνεκρίθησαν εἰς αὐτὴν ὥστε μετὰ ἐπισταμένην μελέτην
νὰ ἔγῃ τὴν δυνατότητα μέχρι τῆς ἐναρξέως συζητήσεως εἰς
τὴν Βουλὴν νὰ ὑποβάλλῃ τοιαύτας. Καὶ τέταρτον, εἰς τὸ ἄρ-
θρον 76, ὅπως καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἄρθρα, τοῦ κυβερνητικοῦ
σχεδίου, οὐχὶ ὁρθὰς τίθεται συστηματικῶς τὸ ἀριθμητικὸν
ἐλάχιστον ὅριον τοῦ 1/3 τοῦ συνόλου, δηλαδὴ 100 Βουλευ-
τῶν, διὰ τὴν ὑποβολὴν αἰτήσεων διὰ διάφορα κρίσιμα θέμα-
τα. Ἀλλὰ μὲ τὸ ὅριον αὐτὸ ποῦ ἡ Κυβέρνησις θέτει εἰς τὸ

σχέδιόν της. εν οψει μάλλιστα της σημερινής συνθέσεως της Βουλής και της δυναμειως των κομμάτων, όπου ολοκληρωσ η Αντιπολίτευσις δεν διαδέχεται 100 Βουλευτάς, αποκλείεται παντελώς αυτή από κάθε δυνατότητα υποβολής αιτήσεως ως εν προκαείμεν συζητήσεως δις εις δύο διαφόρους συνεδριάσεις των νομοσχεδίων. Η Κυβέρνησις ορείται να περιορίση το όριον αυτό εις το 1/6 άλλως το 1/4, διότι δεν πρέπει να αποκλείσ η το ενδεχόμενον γεγονός που καθ' ημάς εις προσεχείς εκλογάς είναι βέβαιον, ότι και αυτή θα γίνη Αντιπολίτευσις, και το ίδιο Συνταγμα ασφαλώς θα ισχύη, και δεν θα δύναται τότε να άσκήση ώρισμένα δικαιώματα, που δια των απειζομένων διατάξεων του σχεδίου της, αποστρεφί την σημερινήν Αντιπολίτευσιν της δυνατότητος να τά άσκήση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ο κύριος Φράγκος, έχει τον λόγον.

Δ. ΦΡΑΓΚΟΣ. Θα όμιλήσω, κύριε Πρόεδρε, επί της παραγρ. 4 του άρθρου 76, η οποία, όπως έχετε ελέγχει αντιδράσεις από την πλευράν της αντιπολιτεύσεως. Βεβαίως, η επί τούτου παρατήρησις του άξιότιμου Προέδρου της Ε.Δ.Α. κυρίου Ηλίου και έμέ, τουλάχιστον, με ένεβαλε σε κάποια σκέψη και την ελέπω αρκετά θεμελιωμένη, πλην όμως, θα ήθελα πολύ να θυμηθώμε την περίοδο, κατά την οποίαν η Κυβέρνησις ένομοθετούσε δια τόν τρόπον των αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου. Ένθυμείσθε τι έγένετο. Με αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, έγένοντο εις την πραγματικότητα Νόμοι, μετά βεβαίως, την έκ των ύστερων έγκρισιν της Βουλής. Έπικέσθη, ότι πραγματικά υπάρχουν τέτοιαι περιπτώσεις, κατά τας οποίας, πρέπει αύθμερόν, εάν υπάρχει το κατεπείγον, το όποιον η Κυβέρνησις με την πολιτικήν τους ευθύνη, είναι σε θέσιν να το εκτιμήση, να γίνωνται νόμοι του Κράτους, ψηφίζόμενοι αύθμερόν. Σκεθείτε, σερ είπαί, εάν υπάρξη θέμα υποτιμήσεως της άρχμης. Μπορούμε να συζητούμε επί ημέρας όλοι οι βουλευτάί ένα τέτοιο θέμα; Αυτό θα πρέπει αύθμερόν και εάν μπορούσε και σε ώρες να γίνεται. Συμφωνώ, όπως έχετε, ότι δεν θα πρέπει να θέτωμεν όριον 10 λεπτών δι' Αρχηγούς κομμάτων, Πρωθυπουργόν και τον άρμόδιον Υπουργόν. Δι' αυτό η παρ. 4 του άρθρου 76, προτείνω να τροποποιηθί, ως προς μόνην την τελευταίαν περίδον αυτής, δηλαδή, ότι «η συζητήσις θα τερματίζεται εις μίαν συνεδρίαν η εντός της αυτής ημέρας».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ο κύριος Μιχαήλ, έχει τον λόγον.

Α. ΜΙΧΑΗΛ. Εις την παραγρ. 1 του άρθρου 74, να μη υπάρχει ούτε δυνατική παραπομπή προς επεξεργασίαν των Νομοσχεδίων εις τόν Συμβούλιον της Επικρατείας. Διότι, ενώ από την μία μεριά επιδιώκοντα ταχίσαι ψήφισιν νόμων, από την άλλην μεριά θέτομεν μίαν διάταξιν, η οποία φθάνει εις το αντίθετον αποτέλεσμα. Ός προς την διάταξιν του άρθρου 76, παραγρ. 4, νομίζω, ότι αναγκασθί χρονικού όριου, είναι απαράδεκτος. Και μάλλιστα, όταν άφορά τόν Πρόεδρο της Κυβερνήσεως, η τόν άρμόδιον Υπουργόν η τους Αρχηγούς των κομμάτων. Όταν λέμε κατεπείγον Νομοσχέδιον, σημαίνει Νομοσχέδιον με σοβαρόν αντικείμενον. Και όταν το αντικείμενον είναι σοβαρόν, τουλάχιστον, θυσιάζομεν εις το κατεπείγον τόν άριθμόν των όμιλητών. Άς μη θυσιάσωμεν και τόν χρόνον κατά το όποιον θα όμιλήσουν.

Συμφωνώ, νομίζω, ότι δεν πρέπει καν να τεθί διάταξις. Εάν, παρ' αυτά, τεθί διάταξις, συμφωνώ με την γνώμην του κυρίου Ηλίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ο κύριος Δερεβανάς, έχει τον λόγον.

Α. ΔΕΡΒΕΝΑΓΑΣ. Εις την διάταξιν του άρθρου 74, παραγρ. 3 και δι εις την διάταξιν καθ' ην «όμοίως δέ» εικάζονται να προστεθί «άνευ συγκαταθέσεως της Κυβερνήσεως». Όσον άφορά δέ το άρθρον 76, παραγρ. 4 αν δεν άπαιλειφθί το τελευταίον έδάριον, δηλαδή «ούθενός των άνωτέρω η όμιλία δύναται να άπερβή τά δέκα πρώτα λεπτά της ώρας», να γίνη δεκτόν ότι, «η όμιλία δεν δύναται να άπερβή τά 20 λεπτά».

Εν σχέσει με το κατεπείγον, είπον, ότι είναι νομική έννοια. εν τη έννοιά ότι, το κατεπείγον έχει άπαγολήσει την δικαιο-

σύνην.

Η. ΗΛΙΟΥ. Κύριε Πρόεδρε, δι' αυτό το περιμάχητον έδάριον 4 του άρθρου 76 το «έντός 10 λεπτών κλπ.» εάν υπάρχει τέτοια περίπτωση ειδικαιτικώς κατεπείγοντος και που δεν θα έπρεπε να χατομερίσουμε, υπάρχει το άρθρο 14 του Σχεδίου, που προβλέπει «το δικαιο της ανάγκης», δηλαδή, όταν υπάρχει άπόλυτος ανάγκη, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας νομοθετεί μόνος του και κατόπιν εισέρχεται εις την Βουλήν, δια να έγκριθί η να μη έγκριθί. Αυτό, όπως είναι μέσα εις το Συνταγμα, δεν το δεχόμεθα, έχομεν τροπολογίαν, αλλά δεν ήμπορεί να άρκεσθί κανείς, ότι υπάρχει αυτό το δικαιο της ανάγκης σε μιά περίπτωση, είτε όπως ελέγχει μεταβολή της αξίας του νομίσματος, είτε μιάς μεγάλης θεομηνίας.

Όστε δεν θα υπάρχει κανένα κενόν. Δεν ήμπορεί να προβληθί ανάγκη να μπή στη Βουλή ένα Νομοσχέδιον και να συζητηθί εντός 50 λεπτών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δεν θα κάμη η Κυβέρνησις πάντοτε την εφαρμογήν αυτής της διατάξεως μετά φειδούς;

Ο κ. Παπαπολίτης, έχει τον λόγον.

Ν. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ. Εγώ επιμένω, κύριε Πρόεδρε, επί των τροπολογιών, αλλά θα ήθελα, δια να καταλήξωμεν εις μίαν συμφωνίαν, να είπω τα εξής:

Εις το άρθρον 76, παρ. 2 αντί του 1/3, να γίνη του 1/6. Δεν κάνομεν Συνταγμα, το όποιον να είναι, ούτε με τας άπόψεις της πλειοψηφίας της σημερινής, ούτε με τας άπόψεις της μειοψηφίας. Επίσης εις την παρ. 4 του ίδιου άρθρου, εκεί που προβλέπεται, «αν εις εκπρόσωπος των εν τη Βουλή κομμάτων», να το βάλωμεν, τουλάχιστον «τρείς εκπροσώπους των κομμάτων». Έτσι άκού θα είναι περιορισμένος ο χρόνος όμιλίας. Θα μωρή, κατ' αυτόν τόν τρόπον, να μιλήσουν περισσότεροι Βουλευτάί από κάθε κόμμα. Άκού, εις την παρ. 5, εκεί που λέγει ότι, «η Κυβέρνησις δύναται να ζητήση» να πούμε «η το 1/10 των Βουλευτών», δια να μη στραγγαλίσωμεν, επί τέλους, τά δικαιώματα της Βουλής, επί τόσον σοβαρών θεμάτων. Και αυτό το «κατεπείγον», το όποιον υπάρχει εις την παραγρ. 4, πρέπει να γνωρίζωμεν, ότι θα γίνη μεγάλη κατάχρησις. Και δι' ασημαντα θέματα, κάθε Υπουργός, θα χαρακτηρίξη κάθε νομοσχέδιον, που θα θέλη να φέρη, ως κατεπείγον, και κατ' αυτόν τόν τρόπον θα στραγγαλίσωμεν τά δικαιώματα της Βουλής.

Ι. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΗΣ. Θα πρέπει, κύριε Πρόεδρε, δια να χαρακτηρίζεται ένα Νομοσχέδιον, ως κατεπείγον, να έχη προ-υπαρξη συνεννόησις μεταξύ των Αρχηγών των Κομμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριε Παπαπολίτη, έχετε ύπ' όψιν σας, ότι όλα αυτά, άφορούν την άρμοδιότητα της ολομελείας. Εκείνων, δηλαδή των νόμων, που αναφέρονται εις το άρθρον 72.

Ν. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ. Το γνωρίζω, κύριε Πρόεδρε. Άλλά και εις την ολομέλειαν, εάν δεν όμιλήσουν 12 βουλευτάί και επί ενός Νομοσχεδίου το όποιον θεωρείται ως κατεπείγον και σπουδαίον, τότε τί δικαιώματα έχει η Βουλή;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Έχετε διατυπώσει τροπολογίαν, όπως το λέτε τώρα; Διότι δεν θα ψηφίσωμεν τώρα, θα δούμε και τις τροπολογίες αύριον. Κάμετε τροπολογίαν εάν θέλετε.

Ν. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ. Εγώ είχα προτείνει την κατάργησιν.

Ι. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΗΣ. Επανερχομαι, κύριε Πρόεδρε, και προτείνω, ότι ένα Νομοσχέδιον, χαρακτηριζόμενον υπό της Κυβερνήσεως, ως κατεπείγον, εισάγεται προς ψήφισιν, άκού έχει προηγηθί συνεννόησις με τους Αρχηγούς των Κομμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Εάν θέλετε, κάμετε τροπολογίαν, διότι δεν το ψηφίζομεν σήμερα.

Ι. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΗΣ. Ημείς δεν το δεχόμεθα καθόλου αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ο κ. Φικιώρης, έχει τον λόγον.

Ι. ΦΙΚΙΩΡΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, αναφερόμενος εις το άρθρον 67, επιθυμώ να διατυπώσω την άποψιν ότι η μη θέσις θέματος άπαιτείται κατά την συζητήσιν, ως το άρθρον 67 του

Σχεδίου προβλέπει, αρχή ή οποία άσφαλώς εκφράζεται εις τα περισσότερα Συντάγματα, ανταποκρίνεται και προς το επιζήμιον, ότι τό επίπεδο της Βουλής είναι τέτοιο, ώστε να μή είναι αναγκαία διάταξις επιτακτική, ως προς την υποχρεωτικήν παρουσίαν των Βουλευτών. Και νομίζω, ότι και ημείς επιζήμιον εις την διατήρησιν αυτού του επιπέδου, ότι, άκριβώς, παρέλκει τέτοιας μορφής εξαναγκασμός της παραστάσεως των Βουλευτών κατά την συζήτησιν και όρθώς τό θέμα της άπαρτίας τίθεται μόνον, ως προς την άποφασιν. Όσον άφορᾷ την διάταξιν του άρθρου 73 παρ. 1 και συγκεκριμένως την πρότασιν του κυρίου Παπαπολίτη, διά την προσθήκην εις την λέξιν «Βουλήν» και του «Λαού», ύποστηρίζω ότι περισσότεραν σημασίαν έχει να δημιουργήσωμεν παράδοσιν Συνταγματικήν και όλιγώτερον πληθύν διατάξεων συνταγματικών, ανεφαρμόστων ως θά άποδειχθῇ εις τό μέλλον. Η διάταξις αυτή περί νόμων προτεινομένων υπό του Λαού, λαμβανόμενης ύπ' όψιν της ιδιαιτέρας νομοτεπίας των Ελλήνων θά είναι διάταξις, ή οποία ούδέποτε θά τύχη εφαρμογής.

Είς τό θέμα του Συμβουλίου της Επικρατείας ύποστηρίζω ότι, άσφαλώς θά πρέπει να διαγραφῇ ή παραπομπή εις αυτό, λόγω του όρθου της εργασίας, ό οποίος είναι γνωστός διά τό άνωτάτον Δικαστήριον.

Επί πλέον, συμπληρών τον κύριον Αλαβάνον, θέτω ύπ' όψιν, ότι έχει ήδη κατατεθῇ τροπολογία, ύποστηρίζω δέ και την τροπολογίαν αυτήν και εγώ ό ίδιος προσωπικώς, ως εισηγήτης επί των φορολογικών διατάξεων, δημιουργίας Φορολογικού Ακυρωτικού. Η τελευταία παρατήρησις μου, αναφέρεται εις την παράγραφον 4 του άρθρου 76 και συμφωνώ άπολύτως ότι είναι πράξις πολιτικής εϋδύνης, ό χαρακτηρισμός ενός νομοσχεδίου, ως κατεπείγοντος. Πέραν αυτού, όμως, είναι άδιανύττητον, πράγματι, να τίθενται αυτά τα στενά χρονικά όρια και όπωσδήποτε τάσσομαι ύπέρ της διαγραφής της παραγράφου αυτής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ο κύριος Νικολόπουλος έχει τον λόγον.

Π. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ. Επί της παραγράφου I του άρθρου 73: ή προτεινομένη προσθήκη των λέξεων «και του Λαού», θά είναι ένας πλεονασμός, χωρίς και ούσιαστικήν, ως προσέλθῃ, σημασίαν. Πλεονασμός δέ, διότι όταν λέμε, ότι ή Βουλή νομοθετεί, λέμε, εν ταύτῃ, ότι ό Λαός νομοθετεί. Διότι ή Βουλή είναι τό σύνολον των εκπροσώπων του λαού. Όλον, μάλιστα, των τάσεων. Συνεπώς, επί αυτού, ή πρότασις μου, είναι να μείνη, ως έχει, ή παράγραφος I του άρθρου 73, άνευ προσθήκης των λέξεων «και του Λαού».

Επί του άρθρου 73: παράγραφος 3: Ός έχει, βεβαίως, ή παράγρ. 3 του άρθρου αυτού, δημιουργεί μίαν άποξένωσιν της Βουλής, από του να έχῃ γνώμην επί θεμάτων, τα όποια δέν είναι δευτερεύοντα. Αναφέρωμι ιδίως εις τό δεύτερον σκέλος της παραγρ. 3 του άρθρου 73. Είναι ούσιώδη τα θέματα αυτά και ή Βουλή, πρέπει να έχῃ γνώμην και λόγον και πρωτοβουλίαν, άν χρειασθῇ, επί των θεμάτων αυτών. Εξ άλλου, όμως, έχομεν και τό γεγονός, ότι ή Κυβέρνησις, έχει την εϋδύνην και ένα πρόγραμμα προς εφαρμογήν. Διατυπώνω την άποψιν, εις τας περιπτώσεις της β' περιόδου της παραγράφου 3 του άρθρου 73, να δύναται να γίνεται πρότασις νόμου, αλλά υπό ενός τῷξημένου άριθμοῦ Βουλευτών και προτείνω τό ποσοστόν αυτό εις τό 1/5 του όλου άριθμοῦ των βουλευτών.

Επί του άρθρου 74, παράγραφος 3: Εμφατικώτατα προτείνω εις την διατυπωθεϊσαν και αναλυθεϊσαν άρκετά άποψιν υπό του άξιότιμου κ. Ηλιοῦ και λέγω, ότι ή διατύπωσις, θά πρέπει να γίνη ἔτσι, ώστε, πράγματι, από την στιγμή που θά άρχίσῃ συζήτησις επί ενός νομοσχεδίου, να μή δύναται πλέον να υπάρξῃ πρότασις τροπολογίας. Δηλαδή, ότι γίνει εις τις φάσεις τις προηγούμενες της διαδικασίας. Ενώπιον της ολομέλειας και ενώπιον των τμημάτων, τροπολογία θά είναι επιτρεπτή και θά συζητούνται ἐφ' όσον υποβληθούσιν μέχρι της έναρξέως της συζήτησεως του νομοσχεδίου, είτε ενώπιον της Όλομελείας, είτε ενώπιον των τμημάτων.

Επί του άρθρου 76 παρ. 4: Τό 10λεπτον θά πρέπει να απαλειφθῇ. Θά ἔλεγα, ότι και τό ἡμίωρον άκόμη, σάν θέμα

άρχῃς και τοποθετήσεως. Δέν νομίζω, ότι θά ἔπρεπε να έχομεν θέσιν εις διατάξεις Συντάγματος. Αποτελοῦν ένα περιορισμόν εις την ἐλευθερίαν και την άνεσιν, ή οποία πρέπει να υπάρχει, διά να αναπτύχθουν και να υποστηριχθούσιν αἱ άποφαις επί συζητούμενων θεμάτων εις την Βουλήν. Ο μόνος περιορισμός, ό οποίος δύναται να γίνη, είναι να περατοῦται ή συζήτησις, εντός μιᾶς συνεδριάσεως. Και, περαιτέρω, να μή υπάρχει, οὔτε περιορισμός Βουλευτών, οὔτε όριον χρόνου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ο κύριος Χρυσανόπουλος έχει τον λόγον.

Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ. Θεωρῶν, ότι ἐξηγητήσῃ ή συζήτησις, ἀφ' ενός επί όσον ἐξετέθησαν και ἀφ' ἑτέρου αἱ υποβληθεῖσαι προτάσεις, δέν ἔγιναν ἐπαρκῶς ἀντιληπταί, ώστε να δοῦμε με πιά ἐξ αυτών θά συνταχθώμεν ή ὄχι, έχω μόνον να κάμω μίαν ούσιαστικήν παρατήρησιν, επί της άπαιτουμένης πλειοψηφίας, μάλλον της προβλεπομένης πλειοψηφίας, διά την λήσιν άποφάσεως επί ύφισταμένης διαφορᾶς, μεταξὺ ολομέλειας και τμημάτων. Εἰς μέν την ολομέλειαν τό τέταρτον έχει ένα σημαντικόν άριθμόν των 75 βουλευτών, ἐνῶ εις την περίπτωσιν που ή Βουλή διαιρεθῇ εις 3 τμήματα, ό απαιτούμενος διά την πλειοψηφίαν άριθμός, θά είναι μόνον 25 βουλευταί. Θεωρῶ ότι ό άριθμός των 25 μόνον βουλευτών, να αποφασίζουν διά την θέσπισιν ενός νόμου, ἐάν φθάσωμεν εις τα τμήματα, θά είναι υπερβαλόντος μικρός και δέν θά πρέπει να μάς διαφύγῃ και να φύγῃ χωρίς να τό χαρακτηρίσωμεν. Δικαιῶναι και πάλιν τον κ. Ηλιοῦ, ότι πρέπει ἐδῶ να κυβερνηθώμεν και να προσέχωμεν, διότι ἀλλοιῶς υπάρχει κίνδυνος να μάς πούνε, ότι δέν ξέρομεν τί κάνομεν. Καταλήγωμεν και κάτω από τό 1/10 των βουλευτών να αποφασίζουν διά τό περιεχόμενον ενός νόμου. Αὐτήν την παρατήρησιν εἶχα να κάμω, ως ούσιαστικήν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Εξηγητήσῃ ό πίναξ των ὀμιλητῶν. Ἄν μεῦ ἐπιτρέπεται ως Πρόεδρος της Ἐπιτροπῆς, να εἶπω και ἐγώ δύο λέξεις:

Ός προς τό θέμα της συμμετοχῆς του λαοῦ εις τό νομοθετικόν ἔργον που ἐπρότεινε ό κ. Παπαπολίτης, νομίζω, ότι έχει θέσιν εις τας διατάξεις «περί δημοψηφίσματος», όπου υπάρχει ή άμεσος ἀντιπροσώπευσις του λαοῦ. Όσον άφορᾷ εις τας τροπολογίας, τας ὁρᾷς παρατηρήσεις, τας όποιās συμμερίζομαι, του κ. Ηλιοῦ, νομίζω, ότι πρώτον, ἀφ' ἧς θά χρῆσῃ ή συζήτησις, εἴτε εις την Βουλήν, εἴτε εις τα τμήματα, πρέπει να παύσῃ αὐτή ή εἰσρηχανία των τροπολογιῶν την όποιαν ημεῖς οἱ παλαιότεροι υφίσταμεθα και συνήθως αἱ τροπολογίαι αὐταί δέν ἦσαν σημαντικαί, ἀλλά ἐπέδλεπαν εις την ἐξυπηρέτησιν προσωπικῶν και μόνον ζητημάτων και αἱ τροπολογίαι αὐταί ἔφεραν σέ ἀμνηχανία και τον Ὑπουργόν, ό ὅποιος ἐπιέζετο υπό της πλειοψηφίας να τας δεχθῇ, διότι γινόνταν κάποια διαπραγματεύσεις και μεταξὺ των βουλευτῶν να δεχθῇ τας τροπολογίας. Ἄνευλάτο ή ψήφισις του νομοσχεδίου, τας ἔπειρνε ό Ὑπουργός τας τροπολογίας εις τό Ὑπουργεῖον διά να τας ἐξητάσῃ, την ἄλλην ἡμέραν ἐνεφανίζετο και ἔλεγεν κάμων ἐκείνας και ἐκείνας δεκτάς, πολλάκις ἦσαν τόσαι πολλαί αἱ τροπολογίαι, που ἐνῶ ἀνηγγέλοντο, ότι ἐγένοντο δεκταί, εις τό σχέδιον τό τελικόν, που ἐπέτελετο προς ψήφισιν εις την Βουλήν, δέν ὑπῆρχον. Μετά την ἐναρξιν της συζητήσεως, εἴτε εις τα τμήματα, εἴτε εις την Όλομέλειαν, δέν πρέπει να υπάρχουν τροπολογίαι.

Δεύτερον, νομίζω και ἐγώ, ότι μετά την ἐπεξεργασίαν του νομοσχεδίου υπό των άρμοδίων Κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν, ἐγώ αὖριον θά εἰσηγηθῶ να υπάρχουν Κοινοβουλευτικαί Ἐπιτροπαί και εις τα τμήματα και εις τό τμήμα των διακοπῶν. Θά πρέπει να υπάρχει ένα μικρότατον χρονικόν περιώριον 24 ή 48 ὥρων, που θά μεσολαβῇ ἀφ' ἧς ψηφισθῇ τό νομοσχέδιον υπό των Κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν, μέχρις ότου να εἰσαχθῇ εις την Όλομέλειαν ή τα τμήματα.

Μή λησμονοῦμεν, όμως, ότι εις τα πράγματα ἐγένετο τό αὐτό και μάλιστα περνοῦσαν πολλές ἡμέρες, ἀφ' ἧς περνοῦσε τό σχέδιον νόμου από την Κοινοβουλευτικήν Ἐπιτροπήν. Ἔως ότου να ψηφισθῇ, διότι ἀνεγράφοντο, ὅπως, θά ἐδυμείσθε, εις

την ημερησία διάταξιν δέκα και δέκα πάντα και είκοσι νομοσχέδια, εκρατούντο προς συζήτησιν ένα η δύο και δια τὰ άλλα παρήχοντο έδδομάδες δια να έλθουν προς συζήτησιν. Συνεπώς ο χρόνος προς υποβολήν τροπολογιών θά είναι έπαρκής, αλλά έγώ, νομίζω, ότι θά πρέπει να τεθῇ μία μικρά προθεσμία, μεταξὺ τῆς ψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου ὑπὸ τῶν Κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν, καὶ τῆς εἰσαγωγῆς τούτου εἰς τὴν Ὀλομέλειαν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς παραγράφους 4 καὶ 5, διὰ τὰς ὁποίας μετὰ ἀγανακτήσεως εἶπεν ὁ κ. Πλιού, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τεθῶν αἱ διατάξεις αἱ περιοριστικαὶ τοῦ κατεπειγόντος καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχουν εἰς καμμίαν ἄλλην χώραν, δεξιῶς, ὡς εἶναι, ἐπαναλαμβάνω, δὲν εἶναι τέλεια καὶ πρέπει νὰ γίνῃ κάποια καλλυτέρα ἐπεξεργασία αὐτῶν Ὑπενθυμίζω, ὅμως ὅτι, καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰδικώτερον εἰς τὴν Μ. Βρεταννίαν, ἡ Κυβέρνησις, προκειμένου περὶ ἐπειγούσης φύσεως διαδικασίας, κατεστῆται εἰς τὴν Βουλὴν διὰ τῆς πλειοψηφίας πρέσβιν, περὶ τῆς ὁποίας λαμβάνεται ἀπόφασις ποῦ καθορίζεται ἡ ἡμερομηνία καὶ ἡ διάρκεια ἐκ τῶν προτέρων τῶν συζητήσεων. Ἐὰν ἐντὸς τῶν τεθέντων ὁρίων δὲν ἔχει ψηφισθῇ τὸ νομοσχέδιον, τότε αἱ μὴ ψηφισθεῖσαι διατά-

ξεις εἰσάγονται ἄνευ συζήτησεως. Εἶναι, συνεπώς, αἱ διατάξεις περὶ κατεπειγόντος αἱ ἰδικαί μας περισσότερον ἐλαττωκαί. ἀπὸ ὅ,τι εἶναι τὸ νὰ ὑπάρχωμεν δι' ἀποφάσεως τῆς πλειοψηφίας, ἡ συζήτησις περαιωθεῖται καὶ νὰ ψηφισθῶν. αἱ μὴ ψηφισθεῖσαι διατάξεις εἰς τὴν Ὀλομέλειαν, ἄνευ συζήτησεως. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρξῃ ἐναντιώσις. Δὲν βλέπω διὰ ποῖον λόγον νὰ δημιουργοῦμεν ἐντύπωσιν ὅτι, διὰ τοῦ σχεδίου αὐτοῦ, στραγγαλίζομεν τὰ δικαιώματα τῆς Βουλῆς λόγω τοῦ κατεπειγόντος. Πιστεύω δὲ ὅτι οἰσθησθε Κυβέρνησις μετὰ μεγάλῃς φειδῶς θὰ κινήσῃ τὴν αὐτοῦ τοῦ κατεπειγόντος, ὥστε νὰ ἐπακολουθήσουν αἱ διατάξεις αὐταὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν συζητήσεων.

Με αὐτὰς τὰς σκέψεις τελειώνω, νομίζω δὲ ὅτι ἡ συζήτησις ὑπερεξηγητήθη, νὰ κηρυχθῇ ἡ συζήτησις περαιωμένη, νὰ ἀνακληθῇ ἡ ψηφίσις τῶν ἄρθρων διὰ μεθ' ἑαυρίον Παρτακτυήν, διὰ νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας καὶ τὰς τροπολογίας. Αὐρίον δὲ θὰ ἔχωμεν συζήτησιν, ὡς διετυπώθη εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, τὴν εἰσηγητὴν τῶν σχετικῶν ἐνοτήτων 6 καὶ 8.

Μεθ' ὅ, περὶ ὥραν 1.45' μ.μ. συναινέσει τῆς Ἐπιτροπῆς λυεταὶ ἡ συνεδρίασις δι' αὐρίον καὶ ὥραν 9.30' π.μ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 2

23 Ἰανουαρίου 1975

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ σήμερον τὴν 23 Ἰανουαρίου 1975 καὶ ὥραν 9.45' συνήλθεν ἡ ἐπὶ τῆς Ἀναθεώρησης τοῦ Συντάγματος Α' Ὑποεπιτροπὴ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ κ. Ἀθ. Ταλιαδούρου.

1) Εἰσηγησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72 «περὶ Ἀστυνομίας τῆς Βουλῆς καὶ Διακρίσεως αὐτῆς εἰς Τμήματα ὑπὸ τοῦ Εἰσηγητοῦ πλειοψηφίας Α. Ταλιαδούρου καὶ τοῦ Εἰσηγητοῦ μειοψηφίας κ. Μ. Στεφανίδη.

Διαπιστωθεῖσης ἀπαιτίας, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς Συνεδριάσεως.

Κ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ. (Ἀντιπρόεδρος τῆς Ὑποεπιτροπῆς): Πληροφορῶ τοὺς κυρίους συναδέλφους ὅτι ἔχουν κατατεθῇ ὅλα αἱ τροπολογίαι ἐπὶ τοῦ σχεδίου Συντάγματος καὶ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τῶν. Αὐτὸ μὲ ἐπιληροφόρησεν πρὸ ὀλίγου ὁ Πρόεδρος κ. Τσάτσος.

Εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Θέμα τῆς σημερινῆς ἡμερησίας διατάξεως εἶναι συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐνοτήτων 6 καὶ 8.

Ὁ εἰσηγητὴς τῆς πλειοψηφίας κ. Ταλιαδούρος ἔχει τὸν λόγον.

Α. ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΣ. Κύριοι βουλευταί, ἐντὸς τοῦ μικροῦ περιθωρίου χρόνου ποῦ ὤρισθη μὲ τὸν ψηφισθέντα κανονισμόν τῆς Ἐπιτροπῆς μας, ἐν συνδυασμῷ καὶ μὲ τὰ χρονικά ὅρια τὰ ὁποῖα ἐτέθησαν, ὁρῶνς, ὑπὸ τῆς γνωστῆς Συντακτικῆς Πράξεως τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1974 θὰ προσπαθῶ νὰ κάμω σύντομον εἰσηγητὴν ἐπὶ τῶν δύο ἐνοτήτων διὰ τὰς ὁποίας ὤρισθη ἐισηγητής.

Καὶ πρῶτον ὁρίζω νὰ τονίσω ὅτι ἡ παχάλειψις ἡ ὁποία ἐτημεσίωη κατὰ τὰς συζητήσεις τῆς πρώτης καὶ δευτέρας Ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος τῆς Βουλῆς τοῦ 1946—1950 δὲν ὀρίστανται σήμερον. Τότε διακεκρυμένα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος ἀπέδωκαν τὴν ἀρρωδίαν ἡ ὁποία παρετηρήθη κατὰ τὰς συζητήσεις ἐκείνας εἰς τὸ γεγονός ὅτι, αἱ Κυβερνήσεις τῶν ἐτῶν 1946—50 δὲν ἔδωκαν εἰς τὰς τότε Ἐπιτροπὰς Σχέδιον Συντάγματος ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ διεξάγονται αἱ συζητήσεις. Σήμερον εὐτυχῶς, δὲν ὀρίστανται τοιοῦτον τί, διότι ἡ Κυβέρνησις Κ. Καραμανλῆ, κατ' ἐπιταγὴν τῆς ἀνωτέρω Συντακτικῆς Πράξεως τοῦ Ὀκτωβρίου 1974, κατέθεσεν ἐμπροσθέντως τὸ Σχέδιον Συντάγματος τῆς Ἑλλά-

δος καὶ κατὰ συνέπειαν σήμερον ἔχομεν καίμενον καὶ ἐπάνω σ' αὐτὸ καὶ μὲ βάσιν αὐτό, θὰ διεξαχθῶν αἱ συζητήσεις καὶ οἱ πάντες ἀντιλαμβάνονται ὅτι τὸ ἔργον μας καθίσταται εὐχερέστερον. Καὶ πέραν αὐτοῦ ἔχομεν καίμενον Συντάγματὸς μὲ γνητὴς δημοκρατικὰς ἀρχάς. Ὡς ἐτόνισεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὁμιλῶν εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς Βουλῆς τὴν δὴν τρέχοντες, εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς δημοκρατίας εἶναι ὁ πολυκομματισμός, ἡ νομιμότης τῆς ἀντιπολιτευσεως, αἱ ἐλευθερίαι ἐλλογαί καὶ ἡ κατοχύρωσις τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν.

Εἰσερχομαι ἀμέσως εἰς τὴν εἰσηγητὴν μου. Ὡς γνωστὸν ὤρισθη ἐισηγητὴς τῆς ἐνότητος τῶν ἄρθρων 64, 65, 66, 68 καὶ 69 καὶ ἐν συνεχείᾳ τῶν ἄρθρων 70, 71, 72 τοῦ σχεδίου Συντάγματος, περὶ ὁργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς Βουλῆς. Θὰ διακρίσω τὴν εἰσηγητὴν μου εἰς δύο μέρη. Θὰ ἀναπτύξω πρῶτον γενικῶς, λόγω ὑπάρξεως «ἀρχῆς» καὶ «ἐσωτερικῆς ἐνότητος», τὰς διατάξεις τῶν σχετικῶν ἄρθρων 70, 71 καὶ 72 περὶ ὀλομελείας τῆς Βουλῆς καὶ ἰδρύσεως τμημάτων αὐτῆς πρὸς ἄσκησιν τοῦ Νομοθετικοῦ τῆς ἐργου καὶ μετὰ ταῦτα, δεύτερον, θὰ ἀναπτύξω εἰδικώτερον τὰς διατάξεις ἐκάστου ἄρθρου ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 64 ἕως 69 συμπεριλαμβανομένου συμφώνως πρὸς τὴν γραμματικὴν διατύπωσιν ἐκάστου ἄρθρου ἐκ τῶν ἀνωτέρω.

Ὅμιλῶν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν μας κατὰ τὰς πρώτας αὐτῆς συνεδριάσεις, περὶ ὁργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς Βουλῆς, δὲν ἀντέχω εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ μὴν εἶπω ἐλάχιστα, φειδόμενος τοῦ χρόνου ὅστις τρέχει μὲ προθεσμίαν συντομωτάτα, διὰ νὰ ὑπενθυμίσω τὴν Ἑκκλησίαν τοῦ Δήμου τῶν Ἀρχαίων Προγόνων μας. Θὰ ἤτο παράλειψις νὰ μὴν ἀναφέρω εἰς τὴν κοίτιδα τῆς Δημοκρατίας, τὴν χώραν μας, ὅτι πρὸ χιλιᾶδων ἐτῶν, αἱ λαϊκαὶ συνελεύσεις, ἡ Ἑκκλησία τοῦ Δήμου εἰς τὰς ἐλευθερίας πόλεις—κράτη τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀποτελοῦσαν τὸ ἀνώτατον ὄργανον ἀσκήσεως τῆς ἐξουσίας εἰς τὴν Δημοκρατικὴν Πολιτείαν. Ἡ Ἑκκλησία τοῦ Δήμου, ἤτο ἡ ἄμετος ἐκφραστὴς τῆς ἀρχαίας Δημοκρατίας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν σημερινὴν ἔμμετον ἀντιπροσώπευσιν τοῦ Λαοῦ. Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος, φυσικὰ, νὰ ἀναπτύξω τὰ τῆς λειτουργίας τῆς Ἑκκλησίας τοῦ Δήμου εἰς τὰς ἀρχαίας πόλεις καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰς Ἀθήνας μὲ τὴν Πύκνᾳ, οὔτε τὴν λειτουργίαν τῆς Ἑκκλησίας τοῦ Δήμου τῆς Σπάρτης, ἡ ὁποία ὀνομαζέτο Ἀπέλλα καὶ εἰς τὰς θωρικὰς πόλεις Ἀλία. Πάντως, εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ